Наша Свабода

№22(249) ВЫДАЕЦЦА З 25 ЛЮТАГА 2000 ГОДА

25 ЛЮТАГА 2002 году ПАНЯДЗЕЛАК

Адрас: 220123, г.Мінск, а/с 103

тэл. 284-36-53

E-mail: NPSvaboda@irex.minsk.by

http://www.svaboda.com

КОШТ СВАБОДНЫ

У нас будзе прафесійная армія

23 лютага Аляксандр Лукашэнка ўзяў удзел у мерапрыемствах, прымеркаваных да Дня абаронцаў Айчыны. Віншуючы ўсіх тых, хто нясе ваенную службу, Лукашэнка падкрэсліў: дзейнасць Узброеных Сіл і праваахоўных органаў высока ацэньваецца ў беларускім грамадстве.

Кіраўніцтва Беларусі, паводле яго слоў, зробіць усё, каб прывесці абаразнадзольнасць і бяспеку дзяржавы ў адпаведнасць з палітычнымі задачамі, міжнародным і ўнутраным становішчам, сацыяльна-эканамічнымі магчымасцямі краіны. Будучыню беларускай арміі Лукашэнка бачыць у стварэнні прафесійных Узброеных Сіл, што, на яго думку, магчыма толькі пры ўмове кампетэнтнай і мэтанакіраванай працы ўсіх інстытутаў дзяржаўнай улады.

У сваю чаргу, міністр абароны Беларусі Леанід Мальцаў падкрэсліў, што «падчас маштабных пераўтварэнняў, што сёння ажыццяўляюцца, па сутнасці ствараецца новая армія – армія, якая адпавядае рэаліям... XXI стагоддзя».

Міністр выказаў перакананасць у тым, што ўсе меркаваныя пераўтварэнні будуць ажыццёўленыя, паколькі «беларускі народ і дзяржава заўсёды надавалі і надаюць вялікую ўвагу арміі».

Заканчэнне на стар.3

Адтэрміноўка для саюзнага рубля

Як мяркуецца, рашэнне аб стварэнні адзінага эмісійнага цэнтру Саюзнай дзяржавы Беларусі і Расіі будзе прынята супольна з зацверджаннем Канстытуцыйнага акту ў 2003 годзе. Пра гэта на прэс-канферэнцыі ў Мінску паведаміў старшыня праўлення Нацыянальнага банку Беларусі Пётр Пракаповіч.

У сваю чаргу, намеснік старшыні Цэнтральнага банку Расійскай Федэрацыі Алег Мажайскаў зазначыў, што на гэтую праблему варта глядзець не як на праблему сённяшняга дня. «Гэта не настолькі актуальна, – сказаў Мажайскаў. – Больш важна ствараць такія ўмовы ў грашова-крэдытнай палітыцы, якія б зблізілі нашы краіны і дазволілі б эканамічным агентам функцыянаваць на ўсёй эканамічнай прасторы як на адзінай цэлай». На яго думку, сёння вызначаць структуру адзінага ў будучым цэнтрабанку і эмісійнага цэнтру «далёка не так важна».

Аляксей АРЭШКА

Свята скончылася

Беларускія жанчыны дачакаліся: іхнія мужы нарэшце адсунуліся ад тэлевізараў, каля якіх прабавілі дзесяткі гадзін з 8 па 24 лютага. Свята спорту – зімовыя Алімпійскія гульні-2002 у амерыканскім мармонскім Солт-Лэйк-Сіці – завершылася. Сёння зранку прайшла цырымонія афіцыйнага закрыцця Алімпіяды, якая шмат чым парадавала і здзівіла беларусаў.

Нас парадавала, як выглядалі беларускія спартоўцы на снезе і лёдзе блізу Салёнага возера ў штаце Юта, хоць наша каманда не выканала пажаданняў кіраўніка Нацыянальнага алімпійскага камітэту і ўсёй краіны Аляксандра Лукашэнкі ўзяць аж 5 медаляў і нават не ажыццявіла плану Міністэрства спорту і турызму на тры медалі. У нашай скарбонцы адзін бронзавы медаль – у фрыстайліста Аляксея Грышына. Гэта горш за Алімпіяду ў Нагана ў 1998 годзе, дзе былі дзве «бронзы», і горш за Лілехамер 1994-га, дзе былі два «срэбры».

Мы задаволеныя не толькі таму, што галоўны алімпійскі прынцып – не перамагаць, а ўдзельнічаць. Па пунктах, якія даюцца ў неафіцыйным заліку за месцы з першага па восьмае, беларусы выступілі значна лепш, чым на мінулай Алімпіядзе ў Японіі. А апынуцца ў «васьмёрцы» – гэта ўжо ёсць які гонар, асабліва калі параўнаць мізэрныя грошы, што абарачаюцца ў беларускім спорце, з мільёнамі даляраў на развіццё зімовых відаў спорту ў заможных краінах свету. А сенсацыйная перамога нашых хакеістаў над шведамі, можа, і на эквівалент залатога медалю пацягне. Цяпер, трэба меркаваць, ударныя будоўлі лядовых палацаў па гарадах Беларусі разгарнуцца з новай сілай. Праўда, 1:8 ад фінаў і амерыканцаў, 1:7 у паўфінале ад канадцаў і 2:7 у матчы за трэцяе месца ад расейцаў трохі наводзяць на думкі пра «халяву».

Найгоршымі ж вынікамі Алімпіяды-2002 для Беларусі стаў допінгавы скандал вакол нашай шорт-трэкаўкі Юліі Паўловіч, высылка з Солт-Лэйк-Сіці шэфа беларускай місіі Яраслава Барычкі, а следам – заява Міжнароднага алімпійскага камітэту аб прыпыненні фінансавай дапамогі беларускаму НАК.

Затое беларусы, нягледзячы на адзін завяваны «метал», не кінуліся ў істэрыку, як расійская зборная, якая амаль у кожным відзе спорту падавала пратэсты супраць неаб'ектыўнага суддзейства і змовы супраць Расіі. Абурыліся не толькі тамтэйшыя спартоўцы, але і дэпутаты Дзярждумы і нават Аляксій II. Расійцы, відаць, не могуць перажыць, што яны не на першых ролях на зімовай Алімпіядзе, як тое было за часоў СССР.

Якуб ФРЫСТАЙ

ВЕСТКІ

Налятай – патаннела!

У Мінску з 20 лютага па 10 сакавіка ладзіцца штогадовы агульнагарадскі пашыраны распродаж тавараў беларускіх вытворцаў. У трох дзесятках крамаў сталіцы па зніжаных цэнах прадаюцца зімовыя паліто, абутак, верхні і ніжні трыкатаж – напрыклад, у «Гандлёвым доме на Нямізе», універмагах «Беларусь», «Кірмаш», «Кастрычніцкі», «Першамайскі» і, натуральна, у ЦУМе і ГУМе.

Алкагольны сюрпрыз з 1821 году

Пры рэканструкцыі старажытнага будынку ў Шчучыне знайшлі пляшку мандарынавай гарэлкі выпуску 1821 году. Як падае радыё «Рацыя», знаходка, якая ляжала ў перагародцы дому, уяўляе сабой парцэлянавую ёмістасць, закаркаваную сургучнай пячаткай заводскай вытворчасці. Пазнакі на пляшцы ды пячатцы сведчаць пра тое, што гарэлка была зроблена ў Лодзі, што ў Польшчы. Пляшку распілі будаўнікі.

Рэха вайны

Летась ад выбухаў снарадаў, што засталіся ў беларускай зямлі пасля вайны, загінулі 3 нашы суайчыннікі. Яшчэ 4 чалавекі атрымалі сур'ёзныя калецтвы, а 3 – лёгкія траўмы. За мінулы год нашыя сапёры абясшкодзілі 11 тысяч адзінак боепрыпасаў.

Заробкі медыкаў

Паводле звестак, прыведзеных міністрам аховы здароўя Уладзіславам Астапенкам, на канец мінулага году сярэднямесячная зарплата працаўнікоў сістэмы аховы здароўя склала крыху больш за 105 тысяч рублёў, ці 71% ад сярэднямесячнай заработнай платы ў прамысловасці.

Дзеці ігнаруюць святлафоры

За апошнія 5 гадоў у Беларусі ў дарожна-транспартных здарэннях загінула 431 дзіця, 4 тысячы малых і падлеткаў атрымалі раненні. Гэтыя звесткі падаў намеснік міністра ўнутраных справаў Аляксандр Шчурко. У 2001 годзе ў нашай краіне ў ДТЗ пацярпелі 753 дзіцяці, а загінулі 66 – альбо кожны дзясяты з усіх, хто гіне ў аварыях на беларускіх дарогах. Асноўныя прычыны гібелі дзяцей – пераход дарогі ў неўстаноўленых месцах і ігнараванне сігналаў святлафору.

Дэмакратызацыя ў Беларусі спынілася

Намеснік памочніка дзяржаўнага сакратара ЗША Стывен Пайфер, які наведаў Беларусь з візітам 20-22 лютага, застаўся незадаволены ўзроўнем дэмакратыі ў нашай краіне.

У сваёй заяве па выніках візіту амерыканскі дыпламат адзначыў, што ў ключавых сферах дэмакратызацыі Беларусі не назіраецца прагрэсу. Больш за тое, пасля леташніх верасьнёўскіх выбараў сітуацыя з правамі чалавека яшчэ больш пагоршылася. У якасці прыкладу С.Пайфер згадаў затрыманні апазіцыйных і моладзевых лідэраў.

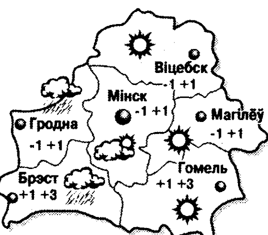
Па-ранейшаму без зменаў застаецца выбарчае заканадаўства, уладныя паўнамоцтвы парламенту не пашыраюцца, сродкі масавай інфармацыі працуюць, як і раней, у вельмі складаных умовах. На дадатак да гэтага, беларускія ўлады дагэтуль не пагадзіліся прыняць новага кіраўніка Кансультацыйна-назіральнай групы АБСЕ.

На выніковай прэс-канферэнцыі Стывен Пайфер нагадаў усім прысутным словы амерыканскага прэзідэнта Джорджа Буша, сказаныя ім 17 верасня мінулага году – аб тым, што палітыка ЗША ў дачыненні да Беларусі адзіная: Беларусь і яе народ могуць і мусяць стаць часткай адзінай, свабоднай і мірнай Еўропы. Менавіта таму Урад Злучаных Штатаў заклікае беларускае кіраўніцтва правесці дэмакратычныя рэформы, каб краіна адпавядала міжнародным дэмакратычным стандартам, якія Беларусь прыняла разам з уваходам у Арганізацыю па бяспецы і супрацоўніцтве ў Еўропе.

Заканчэнне на стар.3

НАДВОР'Е НА ЗАЎТРА

Крыніца: www.gismeteo.ru

Курс наяўнага даляра на «чорным рынку» 1680

Віцебшчыну заваліла снегам

Атлантычны цыклон абрынуўся 21 лютага на паўночны рэгіён краіны. Паводле словаў інжынера-аграметэаролага Віцебскаблгідрамету Валерыя Нярозі, менш чым за суткі па вобласці выпала дэкадная норма ападкаў, а ў паўночнай яе частцы – паўмесячная. Напрыклад, паводле звестак гідралагічнай станцыі «Полацк», у рэгіёне выпала 13,6 міліметра ападкаў пры норме трэцяй дэкады апошняга зімовага месяца 9 міліметраў (месячная норма для лютага складае 32 міліметры). Вышыня снежнага покрыва ў сярэднім па Віцебскай вобласці павялічылася на 10-15 сантыметраў.

Андрэй АЛЯКСАНДРАЎ

Калегіум выселілі з Купалаўскай бібліятэкі

Вольную беларускую адукацыю змусілі выправіцца ў віртуальны свет. Хутка ў інтэрнэце мае з'явіцца старонка Беларускага калегіуму. Калегіуму цяпер няма дзе ладзіць свае заняткі. Адміністрацыя бібліятэкі імя Янкі Купалы ў Мінску скасавала дамову аб арэндзе памяшкання, дзе штоаўторка па вечарах праводзіліся публічныя лекцыі як беларускіх, гэтак і замежных знаўцаў самых розных галін гуманітарных ведаў. Беларускі калегіум існуе ўжо 4 гады і дае сваім слухачам веды па журналістыцы, філасофіі, літаратуры і найноўшай гісторыі.

Мар'ян КАРЫМОНТ

Самы чысты – Мінск

Па выніках нацыянальнага агляду санітарнага стану і добраўпарадкавання паселішчаў у 2001 годзе Мінску прысуджана першае месца і грашовая прэмія ў памеры 80 мільёнаў рублёў.

Як паведамілі БелаПАНу ва ўпраўленні энергетыкі і гарадской гаспадаркі Мінгарвыканкаму, грошы гораду пералічаць у першым квартале 2002 году. 70% сумы будзе накіравана на закупку машынаў для зграбання лісця, 30% – на прэміі найлепшым працаўнікам службаў, якія адказваюць за санітарны стан гораду.

Агляд праводзіцца, пачынаючы з 1998 году. У ім удзельнічаюць гарады па чатырох катэгорыях, у кожным ствараецца рэгіянальная працоўная група, якая збірае неабходныя матэрыялы і аддае іх у камісію. Па выніках агляду камісія прысуджае толькі першае месца. Мінск здабывае прэмію ўжо другі раз.

Лавінія АРЭШКА

Мільёны на ўраганы

Савет міністраў прыняў пастанову «Аб фінансаванні мерапрыемстваў па ліквідацыі наступстваў надзвычайных сітуацый, якія мелі месца на тэрыторыі рэспублікі ў 2001 годзе». Напрыклад, Брэсцкаму аблвыканкаму выдзяляецца 50 мільёнаў рублёў, Гродзенскаму – 122,7 мільёна, а Мінскаму – 131,5 мільёна рублёў на завяршэнне аднаўленчых работ і пакрыццё выдаткаў арганізацыям, прыцягнутым для ліквідацыі наступстваў надзвычайных сітуацый, што адбыліся летась.

Марат ГАРАВЫ

РНЕшнікі сядуць за краты

У Мінскім гарадскім судзе завяршыўся працэс над двума чальцамі беларускага аддзялення праварадыкальнай арганізацыі *«Русское национальное единство»* (*РНЕ*) – Ігарам Солярам і Канстанцінам Дашкевічам, якіх абвінавачвалі ў забойстве свайго таварыша па *РНЕ*, 21-гадовага Максіма Брэйнера. Дашкевіча, апрача таго, абвінавачвалі яшчэ ў адным забойстве, учыненым у 1997 годзе, а таксама ў незаконных дзеяннях з агнястрэльнай зброяй.

Брэйнера забілі ў Мінску 2 студзеня 2001 году. На ягоным целе знайшлі сляды збіцця, некалькі нажавых і агнястрэльных раненняў. Паводле версіі следства, і забойцы, і іх ахвяра знаходзіліся ў стане алкагольнага ап'янення. Як сцвярджалі абвінавачаныя, падчас сваркі Брэйнер нібыта першы напаў на іх і спрабаваў стрэліць з рэвальвера, аднак Дашкевіч выбіў зброю і ў бойцы забіў Брэйнера.

Разам з тым маці нябожчыка, выступаючы ў судзе як прадстаўнік пацярпелага боку, заявіла, што незадоўга да трагедыі яе сын вырашыў пакінуць *РНЕ* і імкнуўся не браць удзелу ў дзейнасці арганізацыі. Ігар Соляр, паводле словаў жанчыны, займаў у *РНЕ* даволі высокае становішча, быў «*соратником*» і інструктарам па рукапашным баі.

Суд прызнаў І.Соляра вінаватым у забойстве М.Брэйнера і асудзіў яго да 15 гадоў зняволення ў калоніі строгага рэжыму, К.Дашкевіча – да 17 гадоў.

Генадзь БАРБАРЫЧ

Крэдыты на пасяўную з грошай насельніцтва

Пра «мёртвыя» 40 мільярдаў рублёў, закапаныя ў 2001 годзе ў стратную эканоміку, нагадваюць гаспадарнікам Брэстчыны тамтэйшыя банкіры, калі тыя патрабуюць новыя крэдыты на пасяўную. Без фінансавай дапамогі з Мінску і адтэрміноўкі плацяжоў за мінеральныя ўгнаенні, паліва і новую тэхніку самой вобласці давядзецца на месцы наскрэбці як мінімум 53 мільярды рублёў, інакш трактары заглохнуць у баразне. Варыянтаў папярэдзіць прастоі няшмат. Ад затрымкі зарплаты сельскім працаўнікам «набяжыць» не больш як 7 мільярдаў. Прыкладна на такую ж суму можна разлічваць ад продажу небагатай астачы кандыцыйнай жывёлы і невялікіх надояў малака. Іншай прадукцыі ў калгасах няма. Застаецца зноў, як той казаў, браць загрудкі банкіраў. Тыя хаця і ўстаюць на дыбкі са злосці за ранейшыя праедзеныя крэдыты, але сілы ўва ўлады больш. Зараз аблвыканкам папярэдзіў усе філіі 16 банкаў, што ёсць у рэгіёне, аб назапашванні грашовай масы на патрэбы сельскай гаспадаркі. Па сутнасці, гэта загад «вертыкалі» вывесці з банкаўскага абарачэння грашовыя зберажэнні насельніцтва. Калі верыць звесткам, якія агучваюць на гаспадарчых нарадах банкіры, зараз на «чорны» дзень на асабістых рахунках у банках жыхары захоўваюць у сярэднім па 120 000 рублёў на кожнага (ад малога да старога). Хоць гэта і мізэрныя грошы, але калі б не было іх – сейфы ў банках былі б зусім пустыя.

Галіна БАРАВАЯ

Пэндзаль і беларуская прырода

22 лютага ў мінскай галерэі «Прырода і творчасць» Рэспубліканскага экалагічнага цэнтру навучэнцаў (Макаёнка, 8) адкрылася мастацкая выстава «Экаарт'2002». На ёй прадстаўлены жывапісныя палотны творчага аб'яднання «Пагоня» Беларускага саюзу мастакоў (БСМ).

Паводле словаў сябра прэзідыуму БСМ, кіраўніка аб'яднання «Пагоня» Міколы Купавы, праблемы чыстага паветра, флоры і фауны, а значыць, і жыцця чалавека, асабліва абвастрыліся пасля Чарнобыльскай катастрофы. «Я думаю, што наступныя вернісажы мы можам прысвяціць, напрыклад, пакінутым вёскам, зніклым помнікам культуры і прыроды. Таму, што мала хто ведае. Раней у Мінску было дзевяць рэчак, назваў многіх з якіх зараз нават і не памятаюць», – сказаў Мікола Купава. Ён прапанаваў стварыць аб'яднанне мастакоў, якія будуць не толькі адлюстроўваць экалагічныя праблемы, але і ставіць іх перад уладамі.

Марат ГАРАВЫ

Хворых на пранцы стала менш

У 2001 годзе па шэрагу паказчыкаў прыкметна палепшыўся стан здароўя насельніцтва Беларусі. Пра гэта 21 лютага на пашыраным паседжанні калегіі Міністэрства аховы здароўя паведаміў кіраўнік ведамства Уладзіслаў Астапенка.

Паводле яго словаў, па краіне дасягнуты найменшы за ўсе гады рэгістрацыі ўзровень мацярынскай і дзіцячай смяротнасці. Так, у 2001 годзе было зарэгістравана 11,9 выпадка мацярынскай смяротнасці на 100 тысяч парадзіх (2000 год – 24,2), а дзіцячая смяротнасць знізілася з 9,3 да 9,1 на тысячу нованароджаных. Адзначана таксама зніжэнне захворвання на такія інфекцыі, як коклюш, дыфтэрыя, краснуха, на 43,57%.

У 2001 годзе знізілася захворванне на венерычныя інфекцыі: у прыватнасці, колькасць хворых на пранцы скарацілася на 23,7% і склала 80,5 выпадкаў захворванняў на 100 тысяч насельніцтва (2000 год – 105,2). Лячэбна-прафілактычныя ўстановы летась выявілі на 4,9% менш хворых з устаноўленым упершыню дыягназам туберкулёзу, чым у папярэднім годзе, – 47,5 выпадкаў на 100 тысяч насельніцтва (2000 год – 49,9).

Вольга АСІПЕНКА

За здольных дзяцей – большая аплата

Зараз у дзіцячых музычных школах Брэста развіваюць свае творчыя здольнасці больш як 13 000 хлапчукоў і дзяўчатак. Сярэдняя аплата за кожнага не перавышае 5 тысяч рублёў, што дазваляе чыноўнікам ад культуры прапаноўваць праекты па павелічэнні грашовай долі бацькоў у фінансаванні бюджэтных установаў. На іх думку, адукацыя павінна ажыццяўляцца на двух узроўнях – пачатковым і прафесійным. Гэта значыць, што ў першы клас набіраюць усіх ахвотных, затое ў другім і трэцім праводзяць масавы адсеў. За навучанне здольных дзяцей у старэйшых класах бацькам давядзецца плаціць як за рэпетытарства.

Надзея СВЯТЛІЧНАЯ

Беспрацоўе вядзе да прастытуцыі

За паўтара месяца 2002 году выяўлена 29 злачынстваў, звязаных з вярбоўкай жанчын з мэтай іх сексуальнай эксплуатацыі, прыпынена дзейнасць адпаведных злачынных груповак у Гомелі і Гродне. Пра гэта паведаміў 21 лютага на «круглым стале» ў Мінску начальнік упраўлення па норавах і барацьбе з незаконным абаротам наркотыкаў Міністэрства ўнутраных справаў Беларусі Аляксандр Салдаценка.

Паводле яго словаў, пацярпелыя не заўсёды звяртаюцца ў міліцыю, таму супрацоўнікам упраўлення «даводзіцца самім шукаць інфармацыю і займацца раскрыццём злачынстваў». Акрамя таго, А.Салдаценка зазначыў, што ў 2001 годзе ў Маскве затрымалі 708 беларусак, якія займаюцца прастытуцыяй. З Германіі, Аўстрыі, Нідэрландаў, Польшчы, Балгарыі, Турцыі і іншых краін дэпартавалі 118 беларускіх жанчын. Гэтыя жанчыны, адзначыў прадстаўнік МУС, уяўляюць сабой своеасаблівую групу рызыкі як аб'екты замаху з боку злачынцаў.

А.Салдаценка расказаў, што ў канцы студзеня – пачатку лютага ўпраўленне правяло аперацыю, у выніку якой складзены 353 адміністрацыйныя пратаколы аб занятку прастытуцыяй. Для параўнання: за ўвесь 2001 год было складзена 705 пратаколаў, што, паводле словаў Салдаценкі, сведчыць аб латэнтнасці гэтага віду злачынства.

Начальнік упраўлення падкрэсліў, што такая сітуацыя склалася па шэрагу прычын, адна з якіх – недастатковае забеспячэнне жанчын працаю.

Маша ПЯТРОВА

Вадналыжны трэнер загінуў ад «МАЗ»у

21 лютага ў аўтамабільнай катастрофе загінуў вядомы беларускі вадналыжны трэнер Мікалай Генаў.

Трагедыя здарылася каля 11 гадзін раніцы на трасе Полацк–Мінск, якраз насупраць полацкага аўтапарка. Грузавік «МАЗ» рухаўся ў бок Мінску. На пешаходным пераходзе стаяла жанчына, якая галасавала, спрабуючы спыніць спадарожную машыну. Кіроўца «МАЗ»у пачаў тармазіць, але не справіўся з кіраваннем, і яго грузавік вынесла на сустрэчную паласу. Там у гэты момант рухаўся «Нісан-Сані», на пярэднім сядзенні якога ехаў Мікалай Генаў. «МАЗ» літаральна наехаў на легкавы аўтамабіль, пamяўшы яго бакавую частку. Вядомы трэнер сканаў на месцы. Кіроўца «Нісана» з адкрытым пераломам галёнкі і шматлікімі ўдарамі дастаўлены ў траўматалагічнае аддзяленне Наваполацкай гарадской бальніцы. Па некаторых звестках, урачы ацэньваюць ягоны стан як здавальняючы. Паводле слоў супрацоўнікаў Полацкага аддзелу ДАІ, канчатковую ацэнку здарэння рабіць пакуль рана. Яшчэ не атрымана заключэнне тэхнічнай экспертызы.

М.Генаў быў пачынальнікам вадналыжнага спорту ў Наваполацку, ён стварыў школу, якая мае сёння сусветную вядомасць. Шмат у чым дзякуючы выступленням яго выхаванцаў Наваполацк замацаваўся на спартыўнай арэне планеты. Так, толькі ў мінулым сезоне 10 выхаванцаў наваполацкага вадналыжнага клубу імя Гагарына прывезлі медалі з чэмпіянату Еўропы ў розных узроставых катэгорыях, прычым 8 з іх сталі чэмпіёнамі кантыненту.

Грамадзянская паніхіда па Мікалаю Генаву пачнецца 25 лютага ў 10 гадзін у памяшканні вадналыжнага клубу імя Гагарына ў Наваполацку.

Андрэй АЛЯКСАНДРАЎ

Фота IREX/ProMedia

Галоўны «мабільнік» Мінску

АГП высяляюць з Камсамольскай

Мінскія ўлады запатрабавалі ад кіраўніцтва Аб'яднанай грамадзянскай партыі (АГП) да 15 сакавіка выселіцца з арандаваных памяшканняў.

Як паведамілі БелаПАНу ў прэс-службе АГП, гарадскія чыноўнікі тлумачаць сваё патрабаванне тым, што будынак, у якім знаходзіцца офіс партыі, мае патрэбу ў капітальным рамонце. У сваю чаргу прадстаўнікі АГП лічаць, што дзеянні ўладаў парушаюць дагаворныя абавязацельствы, і пагразілі падаць скаргу ў суд.

Офіс партыі знаходзіцца ў зручным месцы ў цэнтры Мінску (на вуліцы Камсамольскай). Паводле словаў прэс-сакратара АГП Андрэя Максімава, партыю вельмі задавальняў нізкі кошт арэнды памяшкання – 2 даляры ЗША за квадратны метр, у той час як звычайная стаўка ў цэнтры не ніжэйшая за 10 даляраў. Лідэр партыі Анатоль Лябедзька пакуль не кажа пра палітычную падаплёку дзеянняў уладаў. Патрабаванні аб высяленні прад'яўлены і іншым арганізацыям, якія маюць свае офісы ў гэтым жа будынку. Але сітуацыя можа змяніцца, калі пасля 15 сакавіка будзе выселена толькі АГП.

БелаПАН

У нас будзе прафесійная армія

Заканчэнне, пачатак на стар.1

Мальцаў заявіў, што ўсе задачы, што стаялі перад Узброенымі Сіламі ў 2001 годзе, «цалкам выкананы». Праведзены «істотныя пераўтварэнні», прычым «асаблівая ўвага» была нададзена ўдасканаленню органаў ваеннага кіравання, паколькі «прыярытэтнае развіццё органаў ваеннага кіравання ў мірны час – гэта аксіёма ваеннага будаўніцтва».

Міністр абароны звярнуў увагу на тое, што «рэфармаванне арміі спланавана так, каб максімальна здымаць нагрузку на бюджэт дзяржавы». «Баявая падрыхтоўка войскаў, маральна-псіхалагічны стан асабовага складу дазваляюць вырашыць задачу па забеспячэнні ваеннай бяспекі дзяржавы ў сучасных умовах. У гэтым ні ў кога не павінна быць сумненняў», – падкрэсліў Мальцаў. Тым больш, што Узброеныя Сілы, паводле яго словаў, «маюць дастатковую колькасць асноўных сістэмаў узбраенняў», а ваенна-тэхнічная палітыка Міністэрства абароны накіравана на «максімальнае выкарыстанне патэнцыялу мадэрнізацыі з арыентацыяй на новыя тэхналогіі».

Мальцаў падкрэсліў, што сёння на адно з першых месцаў у вырашэнні задач рэфармавання арміі «выходзіць чалавечы фактар». «Менавіта ў сучасных умовах маральны дух асабовага складу УС праходзіць выпрабаванне на трываласць». Вайскоўцы і члены іх сем'яў, паводле слоў міністра абароны, «адчуваюць значнае псіхалагічнае напружанне, звязанае са змяненнем жыцця, якое усталявалася». Разам з тым, «адна з галоўных мэтаў рэфармавання – вырашэнне сацыяльных праблемаў вайскоўцаў, максімальнае павышэнне іх сацыяльнага статусу».

Міністр прызнаў, што рэфармаванне Узброеных Сіл ідзе няпроста. «Існуюць праблемы, але іх наяўнасць – не прычына для ныцця і выскалялення, а падстава для мабілізацыі сіл і сродкаў для вырашэння гэтых праблем», – сказаў Леанід Мальцаў.

Старшыня ўраду Беларусі Генадзь Навіцкі закрануў фінансавы бок вайсковай рэформы. Паводле яго словаў, за два апошнія гады «істотна змяніліся ўмовы аплаты працы вайскоўцаў», павысіліся аклады па вайсковым званні і па пасадзе, а таксама спецыяльныя выплаты. «Павышэнне грашовага ўтрымання вайскоўцаў будзе праводзіцца і надалей», – паабяцаў прэм'ер-міністр.

БелаПАН

Сітуацыя на «Беларуськаліі» абвастраецца

20 лютага старшыня прафкаму прафсаюзу працаўнікоў хімічнай, горнай і нафтавай галінаў Леанід Зайцаў падаў адміністрацыі ВА «Беларуськалій» дакументы аб пачатку працэдуры калектыўнай працоўнай спрэчкі. Такое рашэнне прынята напярэдадні на прафсаюзнай канферэнцыі – «Беларуськалій», такім чынам, стаўся першым і адзіным прадпрыемствам у Беларусі, дзе прафсаюз мае намер рашуча абараняць свае правы і ісці да канца, ажно да страйку.

19 лютага на прафсаюзнай канферэнцыі прысутнічалі 410 дэлегатаў, якія вырашалі адзінае пытанне: што рабіць далей ва ўмовах, калі адміністрацыя «Беларуськалія» ўжо з 18 снежня мінулага году не пералічвае складкі па безнаяўным разліку праз бухгалтэрыю. Таемным галасаваннем 359 дэлегатаў прагаласавалі за пачатак калектыўнай працоўнай спрэчкі з адміністрацыяй калійнага камбінату з адным толькі патрабаваннем: абавязаць наймальніка пералічваць складкі. Леанід Зайцаў сказаў, што таемнае галасаванне абралі невыпадкова. «Некаторыя кіраўнікі рудаўпраўленняў патрабавалі, каб галасаванне было пайменнае; аднак, баючыся, што вынікі адкрытага галасавання могуць стаць прадметам прадузятых адносінаў з боку адміністрацыі, мы вырашылі праводзіць таемнае галасаванне», – падкрэсліў Леанід Зайцаў.

Цягам 10 дзён адказ на патрабаванне наймальнік павінен даць прафкаму, а ў трохдзённы тэрмін – Рэспубліканскаму працоўнаму арбітражу.

Рыгор БУЯН

Дэмакратызацыя ў Беларусі спынілася

Заканчэнне, пачатак на стар.1

Яшчэ адзін аспект, чаму Амерыка вельмі заклапочаная сітуацыяй у Беларусі – гэта гандаль зброяй з краінамі-«ізгоямі». С.Пайфер настойваў на тым, што Беларусі дагэтуль удаецца прадаваць зброю краінам і арганізацыям, якія падтрымліваюць тэрарыстычную дзейнасць. У сваіх размовах з кіраўніком прэзідэнцкай адміністрацыі Уралам Латыпавым, міністрам абароны Леанідам Мальцавым і міністрам замежных справаў Міхаілам Хвастовым амерыканскі дыпламат даводзіў да іх «дакладныя звесткі» пра гэтыя дзеянні, атрыманыя з «розных крыніцаў, вартых даверу». На жаль, С.Пайфер не пажадаў раскрыць журналістам, што гэта за звесткі – «каб захаваць крыніцы інфармацыі». Прывёў толькі прыклад, калі Беларусь навучала іракскіх вайскоўцаў кіраваць ракетнымі комплексамі С-300. Па ягоных словах, адзіная мэта, дзеля якой іракскія афіцэры маглі б асвойваць С-300, – гэта збіванне амерыканскіх самалётаў, якія, паводле мандату ААН, патрулююць некаторыя зоны іракскай паветранай прасторы.

Як вядома, беларускія ўлады адмаўляюць факт навучання ў Мінску іракскіх вайскоўцаў і сцвярджаюць, што ўвесь гандаль зброяй вядзецца ў рэчышчы адпаведных дакументаў ААН.

Намеснік памочніка дзяржсакратара падкрэсліў, што ўрад Беларусі мусіць ведаць, куды ўрэшце трапляе беларуская зброя. Ён выказаў упэўненасць, што калі праз трэція краіны аўтаматы або баявыя машыны трапляюць у небяспечныя дзяржавы, то «хтосьці ў Беларусі ў выніку мае да гэтага дачыненне».

На заканчэнне Стывен Пайфер нагадаў, што ўва ўраду ЗША няма і ніколі не было намеру ізаляваць Беларусь: «Беларускае кіраўніцтва само абрала шлях, які вядзе да ізаляцыі. Мы спадзяёмся, што Беларусь пойдзе на неабходныя крокі, каб далучыцца да актыўнага працэсу палітычных і эканамічных рэформаў у гэтым рэгіёне, і такім чынам Еўропа зможа прыняць яе як свайго паўнапраўнага сябра».

Расціслаў ПЕРМЯКОЎ

Беларускае крэсла пустуе

Сталы камітэт Парламенцкай асамблеі АБСЕ 21 лютага так і не здолеў вырашыць пытанне з прадстаўніцтвам Беларусі ў гэтай міжнароднай арганізацыі. Крэсла Беларусі ў ПА АБСЕ па-ранейшаму застаецца пустым. Магчыма, да разгляду «беларускага пытання» Парламенцкая асамблея вернецца на летняй сесіі ў Берліне і там з'явіцца нейкая пэўнасць.

Да пачатку мінулага году Беларусь у ПА АБСЕ прадстаўляў Вярхоўны Савет 13-га склікання, прызнаны адзіным легітымным заканадаўчым органам краіны – Палата прадстаўнікоў была нелегітымным органам, сфармаваным у выніку непрызнанага рэферэндуму 1996 году. Аднак 9 студзеня 2001 году скончыўся пяцігадовы тэрмін паўнамоцтваў ВС, таму дэ-факта Асамблея прыняла рашэнне пакінуць месца Беларусі пустым. У Вену на сесію ПА АБСЕ 21-22 лютага паехала толькі дэлегацыя Кансультацыйнай рады апазіцыйных палітычных партыяў: старшыня АГП Анатоль Лябедзька, лідэр партыі «Надзея» Валянціна Палевікова і намеснік старшыні БСДП (Народная Грамада) Уладзімір Нісцюк. Яшчэ 13 лютага прэзідэнт ПА АБСЕ Адрыян Севярын заявіў, што да заканчэння сваіх паўнамоцтваў гэтым летам арганізацыя будзе запрашаць на сесіі ПА АБСЕ толькі прадстаўнікоў апазіцыйнае Рады ў якасці назіральнікаў. Прадстаўнікі Нацыянальнага сходу не мелі гонару быць запрошанымі на сесію.

Кіраўніца Працоўнай групы па Беларусі Ута Цапф выклала Сталаму камітэту вынікі маніторынгавай місіі, якая прыязджала ў Мінск 3-5 лютага. У якасці станоўчых момантаў Ута Цапф назвала два абяцанні, атрыманыя ад афіцыйнага Мінску. Міністр інфармацыі Міхаіл Падгайны абяцаў накіраваць на экспертызу ў ПА АБСЕ і ПАСЕ законапраект аб сродках масавай інфармацыі, які Палата прадстаўнікоў мяркуе разглядзець у першым чытанні на вясновай сесіі. Праўда, дагэтуль таго праекту еўрапейскія арганізацыі не маюць. Другое абяцанне старшыні абедзвюх палатаў Нацсходу Аляксандр Вайтовіч і Вадзім Папоў афармілі пісьмова і даслалі ў ПА АБСЕ. У лісце выкладаецца іхняе бачанне пашырэння паўнамоцтваў парламенту – адной з чатырох умоваў міжнароднай супольнасці. Аднак 12 лютага А.Лукашэнка заявіў, што няма сэнсу перагледзець паўнамоцтвы парламенту, бо гэта парушыць усталяваную сістэму ўладаў. Што да пагаршэння сітуацыі ў Беларусі, то Ута Цапф заявіла, што «Лукашэнка падчышчае сваіх працаўнікаў там, дзе ён іх знаходзіць: у эканоміцы, мас-медыях». Яна выказала занепакоенасць апошнімі заканадаўчымі актамі, якія маюць на мэце істотнае пагаршэнне становішча незалежных палітычных і даследчых інстытутаў. Чуткі пра магчымае выйсце ці прыпыненне сяброўства ў АБСЕ з боку афіцыйнага Мінску Ута Цапф пракаментавала адназначна адмоўна: «Гэта будзе дрэнным крокам». Праўда, і прэс-сакратар МЗС Беларусі Павел Латушка на брыфінгу 21 лютага заявіў, што такое рашэнне «на нацыянальным узроўні прымацца не будзе».

Рыгор БУЯН

Андрэй Клімаў можа праз тыдзень выйсці на волю

Не выключана, што ўжо праз тыдзень дэпутат Андрэй Клімаў выйдзе з турмы на волю. Адпаведнае рашэнне прыняла турэмная камісія, і цяпер чарга за судом.

Шанец на хуткае вызваленне дэпутату Андрэю Клімаву дала так званая назіральная камісія, у якую ўваходзяць прадстаўнікі калоніі, дзе адбывае пакаранне Клімаў, і чыноўнікі адміністрацыі Фрунзенскага раёну, на тэрыторыі якога месціцца калонія. Камісія вырашыла, што асуджаны Клімаў можа далей адбываць тэрмін на волі.

Закон прадугледжвае такую магчымасць, калі асуджаны адбыў дзве трацiны прызначанага судом тэрміну і пры гэтым не парушаў турэмнага рэжыму. Клімаў адседзеў чатыры гады з шасці, заўвагаў да яго няма. Але гэтае рашэнне камісіі яшчэ не азначае, што Клімава абавязкова вызваляць. Бо фармальна гэта толькі прапанова, адрасаваная суду.

Паводле словаў старшага інспектара адмысловага аддзелу менскай калоніі Наталлі Куцянковай, камісія прапануе прызначыць Андрэю Клімаву папраўчыя працы па месцы жыхарства. Калі суд з гэтым пагодзіцца, то Клімаў наступныя два гады будзе жыць дома, хоць будзе лічыцца, што ён адбывае пакаранне. Увесь гэты час з ягонага заробку на карысць дзяржавы будуць вылічваць пэўную суму. Памер вылічэнняў вызначыць суд. Супрацоўніца мінскай калоніі Наталля Куцянкова сказала, што ў выпадку станоўчага рашэння суду Клімаў можа апынуцца на волі цягам аднаго-двух тыдняў.

Мне не давялося пагутарыць з жонкай і маці Клімава, бо яшчэ раніцай яны пайшлі да яго на трохдзённае спатканне і прабудуць у турэмным гатэлі да панядзелка. Цешча Клімава Валянціна Леановіч распавяла, што спачатку яе дачку з унучкай не хацелі пускаць у турму на спатканне – маўляў, «Клімаў праз тыдзень і сам выйдзе», але потым турэмшчыкам давялося выканаць інструкцыю.

Валянціна Яўлампіеўна сцвярджае, што ў іхных сем'ях няма эйфарыі з прычыны магчымага вызвалення Андрэя. Бо яны ўжо некалькі разоў радаваліся быццам бы прынятым рашэнням, а потым усё заставалася як было.

Валянціна Леановіч: «А хіба вы не чулі, як суддзя сказаў, што Клімаў не выйдзе датэрмінова, пакуль не пакаецца і не кампенсуе стратаў? Я сама гэта чула па тэлебачанні. Такім чынам, у нас асаблівых падставаў для добрых спадзяванняў няма».

Былы суддзя, а цяпер адвакат і праваабаронца Гары Паганяйла лічыць шанцы Клімава на вызваленне вельмі вялікімі.

Паганяйла: «Паводле майго досведу, толькі ў адным з дзесяці выпадкаў суд адхіляе прапанову назіральнай камісіі аб датэрміновым вызваленні».

Да таго ж ён лічыць, што турэмная адміністрацыя не распачынала б гэтай справы, калі б не атрымала згоды наверсе, бо Клімаў – асоба палітычная. Што да выступаў некаторых уплывовых асобаў адносна ўмоваў вызвалення Клімава – прыкладам, што ён спачатку павінен прызнаць сябе вінаватым, – то Паганяйла назваў гэта адкрытым ціскам на суд. Паводле Гары Паганяйлы, пытанне пра тое, прызнаць віну ці не, асуджаны мае права вырашаць сам.

Алег ГРУЗДЗІЛОВІЧ, радыё «Свабода»

Паўтара мільёна прыступак да шчасця

Здарылася днямі ехаць у метро. Слухайце, што там робіцца! На сценках паналепленыя розныя дзеўкі, каторыя скачуць на сталах, выстаўляюць усё на агляд і ў такі спосаб рэкламуюць лібералізацыю гандлю ўраздроб.

А пры куце ўрадавыя лібералы ўлётку павесілі. Пішуць, здабыў вялікія грошы – плаці падаткі. Каб розная навалач на нашым гарбе ў рай не ездзіла, трэ было яшчэ гасла напісаць: «Любі Беларусь, альбо пакінь яе!».

Яшчэ тлумачаць народу, што такое багацце і чым адрозніваецца ад горкіх дзяцей і іншых утрымманцаў Падаткаплацельшчык, які дапамагае дзяржаве ўтрымліваць і пастаянна скарачаць службы кантролю падраздзяленняў нагляду аддзелаў бяспекі надзорных структураў.

Бо каб гэтага ў нас не было, то не было б і сапраўднага парадку ў хакеі і іншых перадавых галінах народнай гаспадаркі, за выключэннем сельскай, і поспеху вучоных, што з дакладнасцю да 1,2048192 цэнта ЗША вылічылі мяжу платаздольнасці фізічнай асобы.

Ваш карэспандэнт не здолеў адарваць ліберальную ўлётку, бо клей, мабыць, трафейны – амерыканскі, адабраны ў якіх «зуброў» падчас апошніх выбараў. Каментую збольшага па памяці.

Каб сёння ганарліва прыйсці ў падатковую інспекцыю, трэба было зарабіць летась больш за паўтара мільёна рублёў – дакладней, 1 542 920 рублёў, альбо 6 376 рублёў за працоўны дзень. Трэба ўлічыць, што ў нас чатыры з паловаю мільёна афіцыйных працоўных і амаль пяць з паловаю – старых, малых ды хворых. І пасля выплаты падатку рэштку давядзецца спажываць не ў самоце, а падзяліць.

Некаторыя глабалісты лічаць суму, што ў выніку атрымліваецца, на чвэрць меншай за паказчык галечы, які яны разлічылі для Беларусі. За гэта яны атрымліваюць па рэпе ад антыглабалістаў на кожным сваім сходняку. Мы біцца не любім, а зазірнем лепей у афіцыйную статыстыку, у раздзел IX «Прыбыткі і выдаткі насельніцтва». Там напісана, што ў 2001 годзе грашовыя даходы грамадзянаў выраслі ўдвая і склалі на кожную жывую душу 3 9 970 794 разліковых – 1 215,5 тыс. рублёў. Жыццё паляпшалася з такой хуткасцю, што Лукашэнка сваіх прагназёраў адправіць на стайню. Яны ў прагнозе налічылі, што прырост будзе 3,5–4,5%, а прырасло рэальна 125%, нават з улікам інфляцыі.

Як возьмем сярэднюю сям'ю, то ў яе прыбытках за год заработная плата склала 647.782 рублі на жывую душу, пенсія – 229 490 рублёў, адсоткі па зберажэннях далі 22 295 рублёў, а прадпрымальніцтва і іншыя маніпуляцыі прынеслі ў сямейную скарбонку 315 932 рублі.

Трацiў сярэдні грамадзянін 2 405 рублёў на дзень. Дзяржаве плаціў падаткаў 260 рублёў на дзень. А тое, што заставалася, цісную ў заначку, купляў валюту і адносіў у розныя банкі ў памеры 627 рублёў штодзённа.

Калі паважаны чытач гэтак не рабіў, то вы, прабачце, не сярэдні грамадзянін.

Нарэшце возьмем і палічым налічаную зарплату па асноўным месцы працы. Яна ў сярэдняга працоўнага склала 1 499 400 рублёў і не дацягвае да салідняка, ажно тысячадалярavага за год, узроўню сярэдняга класа ажно 43 520 рублёў.

Вось мы і разам дарыліся да самага галоўнага. Калі вы бачыце якога дзядзьку, што сунецца зараз у раённую падатковую інспекцыю, то ведайце, ён летась недзе схітрыўся закаліміць, нашабашыць і замалаціць 43 521 рубель, а можа і болей.

Не варта з яго смяяцца. За ягоныя грошы купяць новы танк, пафарбуюць сметніцу і ўтрамбуюць прэзідэнцкую лыжню. За ягоныя грошы на каркі баламутаў абрушваюцца дубінкі, а на лепшых сыноў і дачок – дзяржаўныя прэміі. За ягоныя грошы вам выдзеруць зуб без замарозкі і ўправяць мазгі праз два дзяржаўныя тэлеканалы.

Ён хацеў, каб дзеці елі садавіну і вучыліся мове патэнцыйнага супрацоўніка. І ён гэта атрымаў. Ён хацеў убачыць Парыж ці, на крайняк, Вільню і застацца жывым. І ён жыве. Ён радзіўся ў мястэчку пад Гараднёй ці ў вёсцы пад Мсціславам. Ён такі самы, як ты.

Няхай сабе плаціць падаткі сам. Сам. Каб ведаў, што гэта ягоныя грошы паплылі ў дзяржаўныя сусекі. Каб не казаў «чыстымі далі», а лічыў свае, заробленыя. Каб адчуў сябе грамадзянінам і ў такі спосаб таксама.

Адказным за тых, што за ягоныя грошы і ад ягонага імя давялі яго самога да такога класнага і шчаслівага жыцця.

Юзік ЛАБЭЦКІ

Беларусь і расійскае золата

Пытанне ўдзелу ў працы залатаздабыўнога рынку Расіі паранейшаму актуальнае для Беларусі. Пра гэта 22 лютага на прэс-канферэнцыі ў Мінску заявіў старшыня праўлення Нацыянальнага банку краіны Пётр Пракаповіч.

Паводле яго словаў, Беларусь бярэ ўдзел у авансаванні золатаздабычы, інвеставанні ў гэтую галіну, і мае тут свой інтарэс. Пры гэтым галоўны банкір падкрэсліў, што ўсе пытанні вырашаюцца на ўзаемавыгаднай аснове. «Гэта выгадна і для нашых калег у Расійскай Федэрацыі, якія займаюцца золатаздабычай, і для нас», – сказаў Пракаповіч. Паводле яго слоў, незалежна ад прынятага Расіяй рашэння аб адмене экспартнай пошліны на золата Беларусь працягне працу на гэтым рынку.

Як раней паведамляў БелаПАН, з 19 лютага ў Расіі не бярэцца 5-працэнтная пошліна пры вывазе золата, якая была выгадная для Беларусі. Прычына адмены пошліны на золата – існаванне «шэрых» схем. Вывазныя пошліны на золата дзейнічалі ў Расіі з 1999 году і прыводзілі да значных бюджэтных стратаў. Летась у Расіі было выраблена каля 154 тон золата, з іх экспартавана 80-90 тон. Пры гэтым ніхто з экспарцёраў не заплаціў экспартнай пошліны. Расійскія камерцыйныя банкі лічылі за лепшае не прадаваць каштоўныя металы Цэнтрабанку Расіі, які пры куплі ўлічваў пошліну, а экспартавацъ іх праз краіны Мытнага саюзу, у першую чаргу праз Беларусь, каб пазбегнуць уплаты пошліны. У 2001 годзе Нацыянальны банк Беларусі авансаваў золатаздабыўныя прадпрыемствы Расіі на 15 млн. даляраў ЗША.

Аляксей АРЭШКА

ЭКСПРЭС

Эканамічныя нататкі

Маленькі крок да рынку

Канстытуцыйны суд Беларусі прызнаў не маючай юрыдычнай сілы інструкцыю, якая з чэрвеня 2001 году усталёўвала парадак фармавання арэнднай платы для юрыдычных асобаў недзяржаўнай формы маёмасці падчас здачы ім у арэнду нежылых збудаванняў (памяшканняў). Высновы аб неканстытуцыйнасці інструкцыі грунтаваліся на тым, што ўсталяваны ёю парадак налічэння арэнднай платы «пагаршаў становішча суб'ектаў гаспадарання асабістай маёмасці ў параўнанні з дзяржаўнай, што парушала канстытуцыйны прынцып роўнасці суб'ектаў гаспадарання ўсіх форм маёмасці».

Зэканомім на дзяржапараце

Рэарганізацыя, праведзеная ў дзяржапараце за апошні час, дазволіла скараціць бюджэтныя расходы на яе абслугоўванне на 11 млрд. рублёў. Рэфармаванне дзяржапарату пачалося яшчэ ў верасні 2001 году і прывяло да скарачэння колькасці органаў рэспубліканскага кіравання з 61 да 37 (праўда, колькасць служкаў зменшылася толькі на 10%).

Мэты для «зялёных»

Нацбанк значна расшырыў спіс мэтаў, якія могуць служыць падставаю для куплі валюты на ўнутраным валютным рынку. Дзейсны цяпер спіс будзе дапоўнены дазволам купляць валюту дзеля плацяжоў нерэзідэнтам па выплаце даходаў ад інвестыцыйнай дзейнасці ў Беларусі, а таксама дзеля вяртання нерэзідэнтам іх капітальных укладанняў у аб'екты інвестыцыйнай дзейнасці. Таксама з 5 красавіка магчыма будзе свабодна набываць валюту для вяртання перадаплаты, атрыманай раней ад нерэзідэнтаў у замежнай валюце, у выпадку абнулявання дамовы. Зараз жа дзеля таго, каб набыць валюту на названыя мэты, неабходна звяртацца па дазвол у Нацбанк.

Андрэй КАРПОВІЧ

Без хабару не памрэш

Хабар – з'ява настолькі ж агідная, наколькі і распаўсюджаная. Здаецца, куды б чалавек ні звяртаўся, ён абавязкова думае пра тое, каму і колькі «даць на лапу». Усе так прызвычаіліся і нават не ўспамінаюць, што гэта – злачынства.

Даволі вытанчанае злачынства, бо ніхто не будзе даваць ці атрымліваць хабар пры сведках. І яшчэ ёсць адна асаблівасць: злачынцамі прызнаюцца абодва бакі: і той, хто атрымлівае, і той, хто дае. Калі толькі апошні не заявіць у міліцыю, што ад яго патрабуюць хабар.

Дазорца – хабарнік

Як распавёў намеснік начальніка аддзелу па барацьбе з эканамічнай злачыннасцю Фрунзенскага РАУС гораду Мінску Аляксандр Таргонскі, хабарнікі – добрыя псіхолагі. Яны разумеюць, з каго і колькі можна выцягнуць грошай. Не так даўно супрацоўнікі АБЭЗ затрымалі дазорца Кальварыйскіх могілак. Адбывалася справа так. Сваякі нябожчыка атрымалі афіцыйны дазвол пахаваць яго ў ужо існуючую магілу суродзічаў. Але дазорац, бачачы, што па-першае, мае справу з заможнымі людзьмі, а па-другое, яны шчыра смуткуюць, вырашыў зрабіць свой бізнес. Ён прыдумляў розныя перашкоды і нарэшце сказаў, колькі будзе каштаваць, каб іх не стала. Зноў-такі псіхалагічны разлік: людзі думаюць пра пахаванне, а не пра выдаткі. Гэтым разам прадпрымальны дазорац памыліўся. Людзі, ад якіх ён вымагаў грошы, аказаліся дасведчанымі і прынцыповымі. Яны знайшлі час прыйсці ў міліцыю з заявай. Дарэчы, грамадзян, якія складаюць заяву, папярэджваюць аб адказнасці за свядома ілжывы данос. Міліцыянты растлумачылі заяўнікам, што і як тыя павінны рабіць. Людзям далі дыктафон і іншую акустычную апаратуру, зрабілі адмысловыя адмеціны на трох купюрах па сто даляраў – менавіта столькі патрабавалася «для вырашэння пытання».

Сваякі патэлефанавалі дазорцу і дамовіліся аб сустрэчы на Кальварыйскіх могілках. Следча-аператыўная група, «узброіўшыся» аўдыёапаратурай, каб усё чуць, і відэаапаратурай, каб зафіксаваць момант затрымання, размясцілася побач з могілкамі. Калі хабар быў перададзены, дазорцу затрымалі на гарачым учынку. Згодна з Крымінальным кодэксам, хабарніка могуць пакараць пазбаўленнем волі да шасці гадоў з канфіскацыяй маёмасці.

Вядома, што на могілках пасля ўсіх афіцыйных выплат ніхто нічога не будзе рабіць без дадатковага грашовага стымулу. Або зробяць так, што не будзеш рады. Што гэта – традыцыя, загана? На жаль, мы ўжо прызвычаіліся да хамства і дрэннай якасці паслуг. Таму, калі з намі абыходзяцца па-людску, узнікае жаданне аддзячыць чалавеку. Падзяка не мае нічога супольнага з хабарам. Падзяка – гэта добраахвотны жэст чалавека. А вось хабар заўсёды вымагаюць у той ці іншай форме. І калі падзяка выказваецца пасля атрымання паслугі, то хабар даецца папярэдне.

Аляксандр Таргонскі запэўніў, што пасля атрымання заявы аб вымаганні хабару не існуе тэхнічных цяжкасцей, каб затрымаць злачынцу. Але заява абавязкова павінна папярэднічаць перадачы хабару. Па-першае, грамадзянін, які аб гэтым заявіў, вызваляецца ад крымінальнай адказнасці. Па-другое, затрымліваць хабарніка трэба толькі з доказамі. Бо нават праз дзень пасля злачынства нічога давесці немагчыма. Адзін кажа, што даваў грошы, а другі кажа, што нічога не браў. А доказаў – няма.

Даведка: Паводле стану на 20 лютага, органамі ўнутраных спраў сталіцы зарэгістравана 469 злачынстваў у сферы эканомікі, з іх 10% прыпадае на хабарніцтва.

Колькі каштуе бальнічны?

Усім ужо дадзелі размовы пра нізкія заробкі дактароў. І вось адна доктарка наважыла палепшыць сваё матэрыяльнае становішча. Як гэта зрабіць? Яна вырашыла гандляваць бальнічнымі лісткамі. Адзін дзень знаходжання на бальнічным каштаваў адзін даляр. Паколькі доктарка працавала ў ведамаснай паліклініцы, работнікі прадпрыемства хутка даведаліся пра яе «дабрыню», і ахвотных атрымаць бальнічны хапала. Усё вырашае эканоміка: брацъ адпачынак за свой кошт стратна, таму лепш заплаціць даляр доктарцы, а самому атрымаць сацыяльныя выплаты за бальнічны з пенсійнага фонду. Сапраўды, голь на выдумкі здатная. Не здзіўляе, што была распрацавана сістэма канспірацыі. Ахвотныя атрымаць бальнічны лісток тэлефанавалі дахаты доктарчынай маці, тая запісвала прозвішча і колькасць дзён, на якія патрэбны лісток непрацаздольнасці. Праз дзень, зноў стэлефанаваўшыся, чалавек ішоў у заводскую паліклініку да доктаркі і атрымліваў бальнічны ўзамен на даляры.

На гэтай справе следства яшчэ працягваецца. Ужо больш за 20 чалавек добраахвотна прызналіся, што карысталіся паслугамі прадпрымальнай доктаркі.

Прагноз

Хабарніцтва лічыцца злачынствам у сферы эканомікі. Але яно цесна пераплецена з мараллю, традыцыямі грамадства. Хабар – самая заганная традыцыя. Па вялікім рахунку, зняважаны абодва бакі: і хто дае, і хто бярэ. Але ці да гэтага бедным людзям? Згодна з даследаваннямі, хабарніцтва квітнее якраз у бедных краінах. І нам яшчэ давядзецца прайсці доўгі шлях, пакуль пры стабільнай эканоміцы выздаравее мараль.

Аксана ЯНОЎСКАЯ

КРЫМІНАЛ

«Гарацъ» выратавальнікі

Гомельскае абласное ўпраўленне Міністэрства па надзвычайных сітуацыях само патрапіла ў складанае становішча. Арыштавалі двух адказных супрацоўнікаў. Аляксей Маскальчук узначальваў у абласным упраўленні па надзвычайных сітуацыях рэчавую службу. Яна забяспечвала выратавальнікаў спецыяльнай амуніцыяй.

Паводле інфармацыі рэгіянальнага ўпраўлення Камітэту па барацьбе з арганізаванай злачыннасцю і карупцыяй пры МУС, Аляксей Маскальчук абвінавачваецца ў тым, што складаў падробныя дакументы на набыццё камплектаў баявога адзення пажарных. Такім парадкам забяспячэнец прысвоіў амаль 6 мільёнаў рублёў. Зараз ён арыштаваны і знаходзіцца ў ізалятары часовага ўтрымання.

За хабарніцтва адправілі за краты і намесніка кіраўніка Буда-Кашалёўскай выратавальнай службы М.Залескага. Ён, карыстаючыся сваім службовым становішчам, вымагаў хабар у прадпрымальніка.

Супрацоўнікі Гомельскага ўпраўлення Камітэту па барацьбе з арганізаванай злачыннасцю і карупцыяй правяраюць і іншыя падраздзяленні абласной структуры па надзвычайных сітуацыях.

Антоль ІВАНОЎСКІ

Каралеўскі горад з савецкім танкам

Гутарка з гродзенскім скульптарам Уладзімірам Панцялеевым – сябрам Акадэміі выяўленчага мастацтва

— Валодзя, як жывецца скульптару на адлегласці ад сталіцы, дзе болей выставачных заляў, дзе мастацкае жыццё больш насычанае?

— Страшней для рэжысёра апынуцца ў правінцыі, дзе тэатр слабы. І калі няма трупы, няма з кім працаваць, вось гэта ўжо бяда. А для скульптара, для мастака розніцы няма, дзе жыць. Я, наадварот, лічу і сваім сябрам у Мінску кажу, што мне працаваць лепей тут. Тут духоўны цэнтр. Мінск – сталіца, дзелавы цэнтр, але душы ў гэтым горадзе няма. Гэта мне хочацца ў іх спытаць: як яны там працуюць? Дзе сталінскія праспекты і нават Траецкае прадмесце – штучны квартал.

— Гродна, вядома, чаруе не да канца знішчанай архітэктурай, сваім гістарычным духам. А вось помнікаў амаль няма ў горадзе. Велізарны Ленін і зялёны танк супярэчаць абліччу Старога гораду. За апошні час у іншых гарадах з'явіліся помнікі гістарычным асобам. Прычым падбалі пра іх менавіта мясцовыя ўлады. У нас начальства помнікі не цікавяць. Чаму так?

— Не так шмат і ў іншых месцах новых помнікаў. Паставілі помнік Ефрасінні Полацкай у Полацку. Прычым няўдалы. Пятру Мсціслаўцу – у Мсціславе. Ёсць, напэўна, нейкі момант палітычны. Бо Мсціслаўцу ўжо стаяў там помнік работы Маліноўскага, адліты ў бронзе. Можа, ён не такі пампезны быў. Але для райцэнтра яго было дастаткова.

Мне самому хочацца задаць такое пытанне: чаму? Ёсць рашэнне, прынятае Міністэрствам культуры, аб двух помніках для Гродна – Каліноўскаму і Багдановічу... А Скарына? Даўно злеплены і адліты. Яму ўсё не могуць знайсці месца ў Мінску. Таксама пытанне. Ці праспект хочуць перайменаваць назад? Нават гатовы помнік не патрэбны. Зноў-такі, з Багдановічам і Каліноўскім усё ціха. Але раптам вырашылі хуценька паставіць помнік памежнікам у нашым горадзе. І праз год ён будзе.

— Заманулася камандуючаму памежных войскаў. Але летась так і не паставілі. Мабыць, грошай не хапіла.

— Я думаю, што грошы, можа, нават дадуць расейскія памежнікі... Калі ён будзе на могілках вайсковых стаяць, дык нікому не перашкодзіць. Там для яго нармальнае месца. Калі толькі не вырашаць яшчэ змяніць яго.

— Трэба адзначыць, што ў Гродне адно з'явілася бюст Міцкевіча. Але ўлады дачынення да яго не мелі. Саюз палякаў усё зрабіў.

— Добры помнік атрымаўся. Міцкевіч вельмі адухоўлены.

— Адзінае што, як кажуць, прапорцыі не зусім датрыманы.

— Звычайна, калі бюст робяць, дык сам пастамент павінен быць сувымерны галаве. Так, каб ты мог глянуць на яе і прыблізна ўявіць яго рост. А з гэтым пастаментам, магчыма, такая сітуацыя ў нас і ёсць. Крыху не хапае, мабыць, аб'ёму.

— Я чытаў дакументы, у якіх была ўказана вышыня пастамента. А на адкрыцці нават візуальна я пераканаўся, што пастамент зрабілі ніжэйшы. Тым не менш Саюз палякаў захацеў, дамовіўся з польскім бокам, зрабілі яго бясплатна. І, здаецца, не такія вялікія грошы ён каштаваў... А ці былі ў цябе кантакты з нашымі ўладамі наконт помнікаў у горадзе, дошак мемарыяльных?

— У свой час мне заказалі дзве працы – мемарыяльную дошку Каліноўскаму па вул.Савецкай і дошку яго паўстанцам на чыгуначным вакзале. Пачаў я другую з іх рабіць пры адной уладзе, а адкрываў пры другой. Ніхто з уладаў не наважыўся нават падысці да дошкі, сталі ў натоўпе. А вось з дошкай на Савецкай вуліцы... Нават Пашкевіч, былы старшыня гарвыканкаму, прыходзіў да мяне ў майстэрню і не адзін раз быў. Я паказваў гэтую дошку. Разглядаў з цікавасцю, але адказу я так і не пачуў. Потым я сам цікавіўся ў аддзеле культуры, вынік – той жа, ніякі. Я зразумеў, што з іх лепей нічога не рабіць, чым штосьці зрабіць, што можа выклікаць незадавальненне зверху.

— Каліноўскі ім не патрэбны. Гэта для іх не герой.

— Я цяпер займаюся мемарыяльнай дошкай Яна Булгака, гэта быў выдатны фотамайстра. Дошка будзе ўсталявана на яго радзіме ў вёсцы Асташын Навагрудскага раёну. Спачатку была прапанова зрабіць тэкст двухмоўны, польска-беларускі. Але навагрудцы вырашылі: раз ён наш, дык зробім на беларускай мове толькі і самі прафінансуем. Палякі ж не робяць у сябе ў Польшчы, каб і на беларускай мове нешта было.

— А калі ўзяць Гродна, якія ў горадзе помнікі магчыма паставіць, апроч ужо ўзгаданых? Тваё асабістае бачанне?

— Па-першае, я хачу сказаць, што ў нашым горадзе знайсці месца для помніка вельмі цяжка. Асабліва ў цэнтры. А для Багдановіча ёсць добрае месца пры ўваходзе ў стары парк Жылібера з боку вул. Дзяржынскага. Сцежку ад помніка можна зрабіць да ягонага музея. Але я, улічваючы, што горад стаў фестывальным, пайшоў бы па шляху невялікіх паркавых рэчаў. Мы ездзілі ў нямецкі горад Міндэн, Брэмен аглядалі. Цікавая рэч: стаіць маленькая талерачка, дапусцім, а ўвёй бытцам п'юць ваду два верабейкі бронзавыя. Яна невялікая, але прыцягвае да сябе ўвагу. Вось для такіх рэчаў у нашым Старым горадзе магло б знайсціся месца. Я не прыхільнік пампезных помнікаў.

— А вось Ленін наш надзвычай пампезны. Хаця ўсё адно хацелася б убачыць калі-небудзь у горадзе помнік конны Вітаўту ці Баторыю.

— Але не на месцы Леніна. А, напрыклад, на падыходзе да двух каралеўскіх замкаў. Магла б стаць скульптура там.

— А на замкавым двары – караля.

— Так, гэта магчыма.

— Усё ж сумна, прайшло столькі гадоў, а горад выглядае ў гэтым сэнсе безаблічна. І столькі творцаў жыве сваіх. Дзіўна нават: гэты танк стаіць, гэты Ленін.

— Наконт танка не аднойчы думалі, каб яго прыбраць. Звярні ўвагу, я бываю ва ўсіх абласных гарадах. Здаецца, толькі ў нас застаўся танк у самым цэнтры. Магілёўскі вынеслі на Буйніцкае поле.

— Тым больш і ў нас зрабілі ж музей бранятанкавы каля Кургана славы. Праўда, яшчэ і ў Мінску стаіць танк.

— Але там не навідавоку. У нас жа паміж касцёлам і тэатрам... Я б сёння зрабіў анёла з мадэллю Фары Вітаўта на месцы, дзе гэты касцёл зруйнавалі. Гэта быў бы напамін, што тут стаяў храм, і нават – штуршок для збору сродкаў на аднаўленне. Хаця б на кансервацыю падмуркаў. Штосьці ж трэба рабіць.

— Улады яшчэ ў 1991-м вырашылі: абавязкова крыж паставіць на месцы Фары Вітаўта...

— Калі ўлады палохае крыж, можна зрабіць інакш. Я вось што ў Міндэне бачыў каля храма. Калі англічане бамбавалі Нямеччыну, у горадзе была разбурана кірха 12 стагоддзя. Яна аднаўлена. А побач на гранітным пастаменце яе мадэль, як яна выглядала да вайны. І ў нас так можна зрабіць, і нікому б яна не перашкодзіла.

— Улады зрабілі фестываль нацыянальных культур у Гродне, з кожным годам усё больш людзей запрашаюць. Патрэбны новыя помнікі, малая скульптура, каб прывабіць турыстаў. Але ў цэнтры нічога не робіцца. Па сутнасці, адзіным помнікам застаецца Хрыстос каля касцёла. А што змянілася ў суседніх Беластоку і Друскеніках, ці бываеш ты там?

— Мне нават параўноўваць цяжка. Хоць для мяне цікавейшыя Друскенікі. Я там калісьці працаваў, яшчэ студэнтам. Тады яшчэ звярнуў увагу, як яны ставілі на алеі керамічную скульптуру. Галоўны архітэктар гораду мне расказваў, што скульптуру яны ставяць недзе і глядзяць, ці падабаецца людзям, ці на сваім яна месцы стаіць. Часам па тры-чатыры разы мянялі месца, каб выбраць найлепшае.

— Конныя статуі. Наколькі яны дарагія? Такі манумент мог бы быць і ў Лідзе – перад замкам, і ў Навагрудку, і ў нас. У нашай краіне дагэтуль няма ніводнага.

— Каб такі сур'ёзны манумент паставіць, патрэбна жаданне знізу даверху. Бронза ёсць бронза. Яна каштуе грошай. Нават не столькі сам метал, а работа – лепка, фармоўка, ліццё. Цяжкі тэхналагічны працэс. Уяві, што такое накідаць гліну на 8-метровую фігуру. Трэба ведаць, якой таўшчыні трэба зрабіць, як каркас падрыхтаваць. Гэта не скульптар робіць, ён толькі кіруе працэсам. Вялікая праца з гранітам таксама, калі гаворка аб помніку. Распілоўка, паліроўка блокаў – вельмі дарагая праца, яна павялічвае кошты ўдвая.

— Літоўцы захацелі паставіць у Вільні і зрабілі. Хоць краіна меншая, конную статую агоралі.

— У нас іншая краіна. У нас абвешчаны конкурс на помнікі Машэраву і памежнікам...

— У Слоніме будуць адзначаць 750-я ўгодкі гораду. Я чуў, што, магчыма, з'явіцца помнік Льву Сапегу. Да цябе ўлады не звярталіся слонімскія?

— У мяне ёсць эскіз памятнага каменя ў гонар гораду. Не ведаю, ці захочуць яго паставіць... Удаецца ставіць іншыя рэчы. Я пайшоў па шляху вясковага помніка-капліцы. Каб не загрувашчваць нашы вёскі бетонам. Апошнюю, 6-метровую такую капліцу я паставіў у Вялікай Волі, у Дзятлаўскім раёне, на беразе Шчары. Там падчас вайны немцы спалілі вёску, а жыхароў – 365 чалавек – расстралялі. Я такіх вялікіх паставіў 6 работ. Не патрэбны бронза і бетон у вёсцы. Болей арганічна выглядаюць помнікі з дрэва.

— Тым болей – бронза даражэйшая, і, мабыць, пакуль небяспечна ўсталёўваць бронзавыя рэчы?

— Бронзавы бум, я думаю, ужо скончыўся. На мяжы навялі парадак. У пунктах прыёму таксама. Дый каштуе яна ўжо не так дорага. У гатовай рабоце кілаграм бронзы даляраў пяць каштуе. А сама па сабе яна таннейшая.

— У Гродне «Пагоня на Грунвальд» пацярпела. Мемарыяльная дошка А.Дранца каля Каложы.

— Сёння гэта не адбылося б, мабыць. Калі толькі не было палітычнага моманту у тым, што яе знішчылі.

— Праца скульптара дае адначасова і заробак, і задавальненне?

— Я сваімі работамі зарабляю на хлеб. Але і творчы раблю, удзельнічаю ў выставах. Асабліва пасля таго, як мяне прынялі ў Беларускую акадэмію выяўленчага мастацтва. Апошняя праца была прысвечана Фердынанду Рушчыцу. У Мінску паказвалі, вазілі затым у Гальшаны, а цяпер яна ў Валожыне, на яго радзіме. А ў сакавіку пакажам яе ў Гродне.

Ад заказаў я часам нават адмаўляюся. Калі праца датычыць чалавека, мяне перш цікавіць – што ён сабою ў жыцці ўяўляў? Калі гэта быў савецкі партыйны работнік, я за гэта не вазьмуся. Мне цікавейшыя іншыя асобы. Вось мы падрыхтавалі памятную дошку прадстаўніку ордэна марыянаў, замучанаму ў сталінскіх лагерах. Мы выкладзем бутавыя камяні, дошку замацуем і крыж. Хлопцы мне бясплатна адлілі яго выяву. Пад старую бронзу.

— Што дапамагае табе працаваць творча?

— Рыбалка. Часта адзін выязджаю, каб ніхто не перашкаджаў, каб можна было пасядзець падумаць. На прыродзе гэта лепш атрымліваецца. Самую вялікую рыбіну сваю злавіў у нашым Парэччы – на 29,4 кг, таўсталобіка.

— А з Нёмана ці можна рыбу есці? Раней лічылася, што столькі хімікатаў у вадзе.

— Канечне, можна. Нёман чыстая рака сёння, калі судак, сом вядуцца. Рыбы шмат. Я хаджу на пляж лавіць. Да 16-ці працую, бяру спінінг і на Нёман, а потым назад вяртаюся працаваць. Хтосьці гуляе ў горадзе, а я на раку хаджу. Я чэрпаю сілы ад кантактаў з прыродай.

— А музыка дапамагае?

— Я болей слухаю класіку. Чайкоўскага люблю. І ў машыне, дарэчы, слухаю. Цяжкі рок – не. Люблю душэўныя, спакойныя рэчы, каб настроіцца на работу можна было. Цяжкая музыка – гэта як шмат кавы.

— Ці ёсць твае працы за мяжою?

— Найбольш прац у Нямеччыне, у калекцыях. Работа ў Львове стаіць. Белая мадонна. У Цярнопалі. У Амстэрдаме. Бронзавая. Гады чатыры таму паставілі. Каля банку. Невялікая. На пастаменце гранітным. Адпраўляў не багажом, а ўбачыў на месцы толькі праз два гады. Мае работы ёсць практычна ва ўсіх беларускіх музеях. Пачынаючы ад Нацыянальнага.

— Я бачу ў цябе «егіпецкія» работы, зробленыя табою. Што прываблівае цябе ў егіпецкай скульптуры?

— Таямніца ў мастацтве. Для любога мастака тэма Егіпта – таямніца. У мяне мінуў час цікавасці да старажытнай Грэцыі. Егіпецкае мастацтва для мяне вышэйшае. На апошняй выставе я паказаў свае егіпецкія работы. Для мяне яно ў смузе загадкі і таямніцы.

— У Піцеры стаяць сапраўдныя сфінксы. А ў нас? Хіба што – стылізаваныя на браме Новага замка. Можа, нешта яшчэ было калісьці ў палацах. Але сёння, па-мойму, болей напаміну няма.

— У Пецярбургу сфінксы сталі неад'емнай часткай. Я не ўяўляю набярэжнае без іх. Але я не стаў бы звязваць сфінксаў з Беларуссю. Мне болей падабаюцца львы народнай мастачкі Алены Кіш са Случчыны.

— А вось Якубу Коласу ў сталіцы вельмі масіўны помнік. Ці нельга параўнаць яго з мудрым загадкавым сфінксам? Сам Колас якраз і быў такім чалавекам.

— Гэта была памылка Азгура. Ён добра ведаў пры жыцці Коласа. І паставіў пасля яго смерці вялізны 10-метровы помнік. Не памятаю, як жа гэта ён называецца. Кожны помнік мае назву, калі няўдалы. У Магілёве ёсць – «Тая, што бяжыць з «Лаўсана». Жанчына, за плячыма якой коміны заводскія... Я прыхільнік камерных рэчаў. Хаця вось Янка Купала добра пастаўлены.

— Скульптару, як і пісьменніку, дый любому іншаму творцы, патрэбны новыя гарады, новыя ўражанні...

— У траўні ў мяне будзе выстава ў Рыме, непадалёк ад Ватыкану. Я сёння ў прадчуванні, што змагу ўбачыць працы Мікельанджэла, усіх вялікіх майстроў. Самае цяжкае пытанне, што паказаць сваё. Я не думаю, што здзіўлю італьянцаў. Мармур туды везці папросту смешна. Ліццё таксама. Думаю, што ім будуць цікавыя мае працы з дрэва. Напэўна, там гэтым асабліва не займаюцца. Павязу свае такія сярэднявечныя працы. Яны створаны як для куткоў старога гораду.

— Я бачу, такія твае працы маглі б быць і на падворку нашага Старога замка.

— У іх выкарыстаны старыя ключы, цвікі, замкі. Я часам знаходжу і ўстаўляю іх у драўляныя працы. Другое жыццё даю. Горад наш багаты. Можна было б не сядзець па майстэрнях, а працаваць на яго. Я гораду падараваў камень са змяёю. Камень ляжаў тут на вуліцы. Цяпер каля галерэі Тызенгаўза, якая ля Крывой афіцыны. На сонцы грэецца вужака. Вось такая праца. Галандскі газончык зрабілі. Такі атрымаўся пачатак.

— Застаецца пажадаць, каб ва ўладаў найперш хаця б з'явілася жаданне прымаць такія падарункі, якія аздабляюць горад. А таксама каб яны пачалі замаўляць і малую скульптуру, і помнікі.

Гутарыў
Сяргей АСТРАЎЦОЎ

Багатае заўтра

Радовішчы нафты і газу, пры разумным кіраўніцтве, абяцаюць Казахстану дабрабыт

Грошы плывуць ракою – 10 мільярдаў даляраў замежных інвестыцыяў на працягу дзесяці гадоў, з таго часу, як Казахстан стаў незалежнай дзяржаваю, і амаль пяць мільярдаў ад продажу нафты ў 2000 годзе.

Найбольшы з пяці даўніх савецкіх «-станаў» (у пяць разоў большы за Францыю!), Казахстан, бадай што, і самы заможны. Савецкі Саюз амаль не разведаў казахскіх запасаў нафты, а сёння яны, як выглядае, няспынна растуць. Даследаванае нядаўна нафтавае поле на Каспійскім моры павялічыла ацэнку разведаных запасаў гэтай краіны да 17,6 мільярда барэляў. Гэта не нашмат менш за 22 мільярды барэляў, якія складаюць супольныя рэзервы ЗША.

Да міжнародных фірмаў, якія пнуцца ў Казахстан з грашыма на інвестыцыі, прылучылася нават кітайская дзяржаўная нафтавая карпарацыя. Нафта ўжо сёння ідзе на Захад трубаправодамі праз Расію; будаўніцтва іх працягваецца. Калі транспартная сістэма будзе гатова, праз яе пойдзе і газ.

Звычайны казах бачыць няшмат з таго багацця. Што праўда, тут больш працоўных месцаў; тысячы работнікаў будавалі пасярод бясплоднага стэпу новую сталіцу, Астану. Яна замяніла Алма-Ату, колішнюю крэпасць расійскіх казакаў. Аднак крытыкі кажуць пра ўзнікненне «анклаўнае гаспадаркі», у якой грошы плывуць у нафтава-газавую прамысловасць або прыносяць карысці чыноўнікам і паплечнікам прэзідэнта Нурсултана Назарбаева. Паказчык беспрацоўя ў краіне складае 14%, але ў гарадах, аддаленых ад нафтавых палёў, дасягае 50%.

Мабыць, непазбежна – бо карупцыя ў «-станах» паўсюдная – было тое, што мільёны даляраў, якія ў 1997 годзе ўнеслі амерыканскія фірмы, прагнучы атрымаць нафтавыя канцэсіі, аселі ў швейцарскіх банках на рахунках, падкантрольных – як цвердзяць тыя, хто расследаваў справу, – казахскім чыноўнікам, у тым ліку Назарбаеву. На Захадзе выбухнуў бы скандал, а ў казахскім друку з'явілася толькі дробная згадка. Звесткі, якія тычацца асабістых справаў прэзідэнта, паводле закону, засакрэчаныя. Выданні, якія асмельваліся крытыкаваць яго за іншыя справы, чакалі суды і канфіскацыі абсталявання друкарняў.

Назарбаеў быў апошнім кіраўніком Камуністычнай партыі Казахстану перад распадам СССР і, стаўшы кіраўніком новай дзяржавы, лёгка выйграў новыя выбары ў 1999 годзе. Крытыкі прызналі іх несумленнымі – бо, напрыклад, суд не дапусціў да прэзідэнцкай гонкі наймацнейшага праціўніка Назарбаева. Прэзідэнт кантралюе парламент і судовую сістэму – гэта старая савецкая школа – але, нягледзячы на гэта, рэжым тут менш рэпрэсіўны, чым у суседніх Узбекістане і Туркменістане.

Казахі – самая русіфікаваная з этнічных групаў Сярэдняй Азіі. Расія пачала займаць іх тэрыторыі ад пачатку XVIII ст.; іншыя сярэднеазіяцкія народы не сутыкаліся з расіянамі яшчэ сто гадоў. Сяляне пачалі прыбываць у тутэйшыя стэпы ў пошуку зямлі ў канцы XIX ст. У 30-х і 40-х гг. XX ст. цягнікі прывозілі сюды тысячы людзей, якім Сталін не меў веры, такіх, як паволжскія немцы, карэйцы з савецкага Далёкага Усходу або палякі з Украіны. Яшчэ адна хваля асаднікаў прыбыла ў 50-я гады, каб заараць цаліну – гэта была безнадзейная спроба гадоўлі пшаніцы ўва ўмовах паўпустыні.

Як і ў іншых рэспубліках, Саветы палілі казахскія кнігі, забівалі лідэраў або высылалі іх у ГУЛАГ, калектывізавалі сельскую гаспадарку. Не дзіва, што багата казахаў страцілі кантакт са сваёй культурай і цяпер лепш гавораць па-расійску, чым на сваёй роднай мове, якая адносіцца да цюркскіх.

А радовішчы нафты і газу прыносяць новую культуру – культуру багацця.

National Geographic

Насельніцтва
14,8 млн.

Сталіца
Астана (да 1997 г. Алма-Ата)

Мовы
расійская 60%
казахская 40%

Нацыянальныя групы
казахі 53%
расійцы 30%
украінцы 4%
іншыя 13%

Рэлігіі
іслам 47%
праваслаўе 44%
іншыя 9%

Сярэдняя працягласць жыцця
63,3 года

Дзіцячая смяротнасць
59 на 1 000 народзін

Плошча
2 717 300 кв. км

Год кабзара ў Беларусі

Беларускія ўлады афіцыйна падтрымалі ініцыятыву пасольства Украіны і Беларускага саюзу ўкраінскіх грамадскіх аб'яднанняў абвесціць 2002 год у нашай краіне годам самага вядомага ўкраінскага паэта Тараса Шаўчэнкі. Са словаў прэс-сакратара Міністэрства замежных справаў Паўла Латушкі, сёлета з гэтай нагоды мяркуецца правесці шэраг літаратурных чытанняў, мастацкіх выставаў, навукова-практычных канферэнцыяў, фестываль украінскага кіно.

Апрача таго, хуткім часам у Брэсце ўсталююць бюст кабзара, а ў Мінску афіцыйна адкрыюць ужо ўзведзены ў скверы блізу будынку ўкраінскага пасольства помнік Шаўчэнку і шаўчэнкаўскую артэзіянскую крынічку. Дарэчы, помнік Тарасу Шаўчэнку ў беларускай сталіцы меўся ўрачыста адкрыцца яшчэ пры канцы лета 2001 году. Тады чакалі, што прыедзе ўкраінскі прэзідэнт Леанід Кучма, але той не схацеў наведваць нас напярэдадні прэзідэнцкіх выбараў, бо гэта маглі патрактаваць як падтрымку Аляксандра Лукашэнкі.

Ува Украіне сёлета ў сваю чаргу будуць святкаваць 120-я ўгодкі нашых класікаў Якуба Коласа і Янкі Купалы. А ў Ялце плануецца ўзвесці помнік Максіму Багдановічу.

Кірыла ПАЗЬНЯК

Палова японцаў маюць сотавікі

Мабільнымі тэлефонамі ў Японіі карыстаюцца цяпер 57,5% насельніцтва краіны, улучна са старымі і дзецьмі. Колькасць уладальнікаў мабільных, згодна з афіцыйнымі дадзенымі, складае 73,2 млн. чалавек. 67,5 млн. жыхароў краіны аддаюць перавагу сотавым тэлефонам. 5,7 млн. чалавек карыстаюцца больш таннымі і простымі партатыўнымі тэлефонамі сістэмы *PHS*, якія нагадваюць вынасныя слухаўкі, што працуюць з дапамогай усталяваных паўсюдна рэтранслятараў.

Амаль 50 млн. японцаў дзякуючы мабільнікам маюць магчымасць практычна ў любы момант папрацаваць у інтэрнэце. Тэлефоны падказваюць сваім гаспадарам іх месцазнаходжанне, дапамагаюць выбраць аптымальны маршрут руху да пэўнага пункту, маюць процьму іншых карысных функцыяў. Іх апошнія мадыфікацыі могуць таксама перадаваць відэавыяву і перасылаць вялікія аб'ёмы інфармацыі. Жорсткая канкурэнцыя прымушае ўладальнікаў сетак мабільных тэлефонаў увесь час іх удасканальваць, аптымізаваць ці зніжаць абаненцкую плату.

Анатоль КРАСНОЎ

Прэзідэнцкія выбары як сімвал

Да заканчэння прэзідэнцкага мандату Вацлава Гавала застаецца ўжо менш за год, і пытанне, хто будзе яго пераемнікам, усё мацнее. Гэта пытанне не аб тым, куды пойдзе далей Чэшская рэспубліка, аднак змена прэзідэнта мае вялікі сімвалічны сэнс.

З сыходам прэзідэнта Гавала сімвалічна і рашуча скончаецца фаза трансфармацыі чэшскага грамадства, якая характарызавалася асноўнымі сістэмнымі зменамі. Яны ў большасці ўжо адбыліся, і цяпер Чэшскую рэспубліку чакае іспыт на гатоўнасць да інтэграцыі ў еўрапейскія структуры.

Роля прэзідэнта ў чэшскім грамадстве традыцыйна разумеецца адмыслова. І ў часы таталітарызму камуніст, якога родная партыя прызначала на гэтую пасаду, атрымліваў большую вагу за астатніх таварышаў.

Лепей было прэзідэнтам, абраным у часы абмежаванай дэмакратыі. Гаха – прэзідэнт Пратэктарату Чэхіі і Маравіі (за немцамі) – і прадстаўнік Нацыянальнага фронту Бенеш пасля вайны таксама не далі пад уплывам гістарычных варункаў узораў прэзідэнцкай чыннасці.

У чэшскай гісторыі знайшліся толькі двое, за якіх не трэба саромецца: заснавальнік сучаснай чэшскай дзяржаўнасці Томаш Масарык і першая асоба супраціву камуністычнаму таталітарызму Вацлаў Гавал. Гэта няшмат, і будучая змена стане для чэшскага грамадства не толькі псіхалагічным іспытам.

Усё кажа за тое, што прэзідэнт, якога абяруць неўзабаве, будзе шмат у чым адрознівацца ад Вацлава Гавала. Ён не прыйдзе на пасаду пад уплывам нейкіх гістарычных зменаў, а будзе хутчэй звязаны з нейкай канкрэтнай палітычнай партыяй. Вацлаў Гавал таксама не заўсёды быў надпартыйны, але свае палітычныя сімпатыі заваёўваў паступова і не дазваляў ім авалодаць сабою.

Зараз з упэўненасцю можна сказаць, што пасада прэзідэнта стане аб'ектам палітычных саступак і перамоваў. У гэтым няма нічога кепскага, на тое палітыка, але ў выпадку прэзідэнцкай пасады да такіх рэчаў трэба падыходзіць з асаблівай увагай. Вельмі праўдападобна, што ў выпадку поспеху традыцыйнай пары – Грамадзянска-дэмакратычнай партыі (*ODS*) і Чэшскай сацыял-дэмакратычнай партыі (*CSSD*), да чаго ўсё і ідзе пасля распаду кааліцыі чатырох, – пасаду прэзідэнта зойме адзін са старшынь гэтых партыяў: Вацлаў Клаус ці Мілаш Зэман. Гэта было б лагічна, але не адпавядала б традыцыі чэшскага інстытуту прэзідэнцтва. Рэч не толькі ў тым, што абодва – жалезныя партыйцы; перадусім яны не асобы кансэнсусу, яны не аб'ядноўваюць чэшскае грамадства, а дзеляць яго даволі хваравітым чынам.

Добра глядзіцца на гэтым месцы беспартыйны, былы міністр юстыцыі, а цяпер грамадскі абаронца праваў чалавека Отакар Мотэйл.

Зразумела, для сённяшніх чэхаў гэта не такое ўжо важнае пытанне – хто стане прэзідэнтам. Хто б ні быў, ён стане сімвалам новага этапу развіцця Чэшскай рэспублікі. А сімвалы – рэч неабыякай важнасці.

Радка КУБІЧКА
Чэшскае радыё 6 / Радыё Свабодная Еўропа

Літва ўсё бліжэй да *NATO*

Наша паўночная суседка разлічвае ў хуткім часе ўвайсці ў склад Паўночнаатлантычнага альянсу. Невялікая еўрапейская краіна бачыць у ваенным аб'яднанні надзейныя гарантыі сваёй незалежнасці і бяспекі.

У чацвер Вільнюс наведаў генеральны сакратар *NATO* лорд Джордж Робертсан. Гэта быў ягоны трэці візіт у краіну.

Прэзідэнт Літвы Валдас Адамкус прыняў Джорджа Робертсана ў сваёй рэзідэнцыі. Галоўныя пытанні, якія абмяркоўваліся двума лідэрамі, – гэта гатоўнасць краіны да ўваходжання ў *NATO*, стасункі з суседнімі краінамі, а таксама сумесны ўдзел у міжнародных міратворчых аперацыях.

Як перадае прэзідэнцкая прэс-служба, В.Адамкус паведаміў, што Літва ўжо дасягнула патрэбнага ўзроўню падрыхтаванасці да ўваходжання ў Паўночнаатлантычны альянс і адпавядае ўсім ягоным патрабаванням. Ён нагадаў, што літоўскія вайскоўцы бралі ўдзел у натаўскіх місіях у Босніі і Косаве і гатовыя да ўдзелу ў іншых міжнародных аперацыях.

Са свайго боку лорд Джордж Робертсан паведаміў, што прыехаў «падбадзёрыць» Літву ў яе намаганнях. Ён адзначыў, што на гэтым шляху краіне ўжо ўдалося шмат зрабіць, аднак яшчэ большая частка працы – наперадзе.

Нагадаем, што Літва спадзяецца ўжо сёлета ўвайсці ў склад Паўночнаатлантычнага альянсу – на лістападаўскім саміце гэтай арганізацыі, які пройдзе ў сталіцы Чэхіі Празе. Сёлета ж мусяць скончыцца перамовы аб далучэнні да Еўрапейскага Саюзу, якое плануецца на 2004 год.

Даволі нечаканую падтрымку сваім памкненням наша паўночная суседка атрымала з Вашынгтону. Падчас сустрэчы літоўскага і амерыканскага прэзідэнтаў 17 студзеня гэтага году Джордж Буш заявіў: «Калі і ёсць фаварыты сярод кандыдатаў на ўваходжанне ў склад *NATO*, дык гэта Літва». Пасля гэтага ягоны літоўскі калега адзначыў: «Калі ў мяне раней і былі нейкія сумневы, то цяпер іх няма». Ён быў вельмі задаволены такой ацэнкай шматгадовых літоўскіх намаганняў.

Тым часам, Міністэрства замежных справаў Літвы паведамляе, што ўсё больш літоўцаў пазітыўна ставяцца да ўваходжання іхняй краіны ў Паўночнаатлантычны альянс. У час з 7 па 10 лютага цэнтр даследаванняў грамадскай думкі «*Vilmorus*» правёў адмысловае апытанне на замову літоўскага МЗСу. Высветлілася, што калі б гэтымі днямі ў Літве праходзіў рэферэндум па ўваходжанні ў склад *NATO*, то 58,9% літоўскіх грамадзянаў прагаласавалі б «за» далучэнне да альянсу, 21,1% – супраць, а кожны пяты жыхар краіны ўстрымаўся б ад удзелу. Цэнтр «*Vilmorus*» апытаў агулам 1 056 грамадзянаў у 18 гарадах і 56 паселішчах Літвы.

Такім чынам, як бы ні працівіліся гэтаму афіцыйныя Масква і Мінск, але ўсё болей суседніх з намі краінаў жадаюць абараніць сябе ад магчымых непрыемнасцяў пры дапамозе эфектыўнай вайсковай падтрымкі з боку Паўночнаатлантычнага альянсу. Як вядома, Польшчы гэта ўжо ўдалося, а Літва і Латвія чакаюць, што іх вось-вось прымуць. Можна было б паскардзіцца, што «тры славянскія краіны» – Беларусь, Расія і Украіна – мусяць цяпер утраіх процістаяць гіпатэтычнаму ворагу з Захаду... калі б не апошнія навіны з Кіеву.

Як перадаюць украінскія сродкі масавай інфармацыі, Міністэрства абароны гэтай краіны прапанавала ўраду падаць заяўку на далучэнне да *NATO*. Гэтая прапанова цяпер разглядаецца Саветам нацыянальнай бяспекі і прэзідэнцкай адміністрацыі. Паводле агенцтва *Defence Express*, адпаведнае рашэнне могуць прыняць ужо ў сакавіку. Як кажуць прадстаўнікі Міністэрства абароны, гэта прадэманструе сапраўднае жаданне Украіны інтэгравацца ў Еўропу.

Расціслаў ПЕРМЯКОЎ

Свая газета

Мінскія дэмакраты, носьбіты і абаронцы беларускай мовы, якія не выязджалі за межы кальцавой дарогі, упэўненыя, што цэнтр нацыянальнага адраджэння знаходзіцца ў Мінску. Так яно, магчыма, паводле колькасці адраджэнцаў і ёсць, але вось што да якасці, то з гэтым я дазволю сабе паспрачацца.

Наташа Хаванская, Вераніка Гайчук, Аляксей Сюдак, Аня Гарадко, Наталля Пракапенка (настаўніца беларускай мовы і літаратуры СШ № 3), Вася Корбан

Таварыства беларускай школы пры канцы мінулага году ладзіла конкурс вучнёўскіх газет. Першае месца на гэтым конкурсе разам з дзвюма іншымі газетамі заняла вілейская скаўцка-моладзевая газета «Лілея», што робіцца школьнікамі для школьнікаў, выходзіць толькі на беларускай мове і папулярная ва ўсіх школах Вілейкі.

Рэдакцыйны калектыў «Лілеі» амаль цалкам складаецца з вучняў 8–11 класаў некалькіх вілейскіх школаў. На думку намесніка дырэктара школы № 4 Станіслава Туровіча, гэта адны з найлепшых паводле паспяховасці вучняў у школе. Шмат хто з іх збіраецца ў будучыні прысвяціць сваё жыццё журналістыцы. На думку настаўнікаў і іншых вучняў, праца ў «Лілеі» робіць як карэспандэнтаў папулярнымі сярод аднакласнікаў. «Аўтараў пазнаюць у школе, да іх зусім іншае стаўленне на дыскатэках», – кажа настаўнік фізікі СШ №4 Васіль Барысевіч.

Аўтар ідэі і галоўны рэдактар «Лілеі» – настаўнік эканомікі школ № 4 і № 5 Віталь Паўлоўскі.

— Віталь, калі з'явілася ідэя выдаваць школьную газету?

— Ідэя з'явілася яшчэ ў 1995 годзе. Нарадзілася яна спантанна. Першыя пяць нумароў былі насценныя і вывешваліся ў СШ № 4. Першы тыражны нумар выйшаў 25 сакавіка 1997 году, яго прымеркавалі да Дня Волі.

— Чаму ты абраў цалкам беларускамоўны фармат?

— Я дазволю сабе працаваць на расійскую культуру толькі ў тым выпадку, калі расійцы пачнуць працаваць на беларускую. Не прымаю такой «нармальнасці», калі беларусы ў Беларусі перарабляюцца на рускіх.

— Якую мэту ты ставіў перад сабой, пачынаючы працу над вучнёўскай газетай?

— Доўгатэрміновая мэта – дэмакратычная, незалежная, беларуская Беларусь. Кароткатэрміновых мэтаў шмат: змяненне лакальнай рэчаіснасці (наяўнасць незалежнай газеты прымушае карэктаваць свае паводзіны і вучняў, і настаўнікаў), актывізацыя моладзі, прапаганда ідэй скаўтынгу.

— А чаму ў самой газеце пра скаўтаў вельмі няшмат інфармацыі?

— У Вілейцы зараз скаўцкі рух у заняпадзе. Калі Маргарыта Шалкоўская падыме скаўцкі рух Вілейкі на нармальную вышыню, то і інфармацыя, натуральна, з'явіцца.

— Па якіх крытэрыях ты выбіраў супрацоўнікаў?

— Адбор супрацоўнікаў грунтуецца на згодзе працаваць на глебе пэўнай сістэмы каштоўнасцяў (беларуская культура, дэмакратыя, незалежнасць Беларусі) і на наяўнасці творчых здольнасцяў. Школьныя выданні адначаючаюцца тым, што яны аматарскія. Так і ў рэдакцыі «Лілеі». Мы ўсе – аматары.

— Напэўна, газета, якая вызнае ідэалогію, адрозную ад афіцыйнай, сутыкаецца з пэўнымі цяжкасцямі. Ці ўзнікаюць якія-небудзь канфлікты з настаўнікамі, адміністрацыяй школы, раёну?

— Так, канфлікты часам узнікаюць. Умоўна іх можна падзяліць на некалькі відаў.

Па-першае, ідэалагічнае непрыняцце: нас абвінавачваюць у тым, што мы шмат месца аддаём палітыцы. Насамрэч пра палітыку мы не пішам нічога наагул. Няма ні імёнаў палітыкаў, ані назваў партыяў, ані палітычнай агітацыі. Яны блытаюць, магчыма мэтанакіравана, палітыку з ідэалогіяй, падмяняюць паняцці, каб нас абвінавачваць у тым, што мы захапляемся палітыкай. Такія ідэалагічныя канфлікты ідуць хутчэй ад старэйшага пакалення. З боку дзяцей такога яшчэ не сустракалася. Гэта чыняць у асноўным адэпты расійскай культуры і камуністычнай партыі. Прычым усё робіцца за спінай, у вочы ніхто ідэалагічных прэтэнзій не выказвае.

Па-другое, канфлікты праз некарэктнасць альбо недакладнасць. Адзін з прыкладаў – канфлікт са старшынёй інспекцыі па справах непаўнагадовых Тамарай Скабей. Рэч у тым, што карэспандэнтка, якой яна дала інтэрв'ю, не зусім карэктна інтэрпрэтавала статыстыку і няправільна падала яе пасаду.

Па-трэцяе, канфлікты праз пільную ўвагу да некаторых аб'ектаў. Напрыклад, калі мы зашмат увагі аддалі праблеме дыскатэк, што канкуравалі паміж сабою, тым больш што карэспандэнтка, якая пісала пра гэта, – адкрытая прыхільніца адной з іх.

Такіх канфліктаў можна і варта пазбягаць, апрача хіба ідэалагічных. Гэтыя выправіць немагчыма, бо пакуль газета існуе і я яе рэдагую, ідэалагічна яна якая ёсць, такая і будзе.

Гутарыў Алесь АЛЕЙНІК

Орган творчай інтэлігенцыі

Газета «Літаратура і мастацтва», ці проста «ЛіМ», трывала ўвайшла ў беларускую гісторыю. Менавіта ў ёй улетку 1988 году артыкул Зянона Пазьняка «Дарога на Курапаты» упершыню адкрыў нашаму народу страшную праўду пра гэтае ўрочышча, пра нацыянальную трагедыю. Сёлета ў лютым спаўняецца 70 гадоў з дня выхаду першага нумару «ЛіМа» – «газеты творчай інтэлігенцыі».

Ад 1932 году гэтае выданне – люстэрка падзеяў і настрояў у мастацтве і ў інтэлігенцкіх колах Беларусі: літаратарскіх, кампазітарскіх, мастакоўскіх, тэатральных, кінематаграфічных. Натуральна, у ім адбіваліся і палітычныя варункі. У газетнай падшыўцы за ўсе гады тыднёвік «ЛіМ» – розны. Гэткі, якой была ў XX стагоддзі краіна і людзі ў ёй, гэткі, якім быць льга было. Тут ёсць, з аднаго боку, дэбюты вядомых пісьменнікаў, ужо згаданая «Дарога на Курапаты», а з другога – допісы з выкрыццём буржуазнага нацыяналізму ды іншай антысавецкай трасцы ў беларускай літаратуры 30-х, 40-х... Цікава, што цяпер рэдка можна знайсці цэлы экземпляр лімаўскай падшыўкі тых гадоў: то там то сям артыкулы павыразаны. У часе палітычных «адліг» аўтары тых допісаў таемна хадзілі з лёзамі па бібліятэках, вынішчаючы плямы на сумленні.

Пры канцы 80-х і на пачатку 90-х гадоў менавіта тыднёвік «ЛіМ» стаў у авангардзе «перабудовы» і нацыянальнага адраджэння і быў тады адной з самых папулярных газет у Беларусі. Наклад «Літаратуры і мастацтва» на той час складаў 20 тысяч асобнікаў. На сёння, для параўнання, – трохі больш за 2,5 тысячы. Дзіва што – да інтэлігенцыі ў нашай краіне прыслухоўвацца перасталі, і то не без віны самой інтэлігенцыі.

Дзяржаўная падтрымка «ЛіМ»у, як і ўсёй культуры ўвогуле, надта сціплая. Ганарары пісьменнікаў і паэтаў не параўнаць з тым, што было раней, калі за апавяданне ці нізку вершаў плацілі амаль столькі, колькі складала адна зарплата. У рэдакцыі ўсяго некалькі старэнькіх камп'ютэраў для вёрсткі, усе аўтары па-ранейшаму друкуюць матэрыялы на машынцы. Пасля таго, як з «ЛіМ»у скралі факс, доўга не маглі набыць новы. Цяпер ён ёсць, але чамусьці не працуе, так што ліставаць і віншаваць газету з юбілеем праз факс у вас не атрымаецца. Зрабіць гэта можна будзе 1 сакавіка ў Доме літаратара, дзе адбудзецца святочная вечарына з нагоды «ЛіМ»аўскага юбілею.

«ЛіМ» якой пары вам найбольш даспадобы?

Васіль СЁМУХА, перакладчык:

Чытаўся за Нічыпара Пашкевіча і за Анатоля Вярцінскага, а не падабаўся пры Жычку. Цяпер занадта кансерватыўны, няма былое баявітасці. Газета, каб яе вырывалі з рук, не павінна быць такой.

Рыгор БАРАДУЛІН, паэт:

Найбольш ён падабаўся мне ў «адлігу» ў 60-ыя гады. А нагул «ЛіМ» за ўвесь час свайго існавання то падаў, то падымаўся. Як у тым анекдоце: хістаўся разам з генеральнай ліняй партыі. Цяпер «ЛіМ» у заняпадзе і стаў трохі нагадваць насценгазету савецкіх часоў. Відаць, думаю, што з такой пазіцыяй – абыходзіць вострыя вуглы – выжывуць.

Віктар СКОРАБАГАТАЎ, кіраўнік «Беларускай капэлы»:

У 80-ыя гады і ў першай палове 90-ых. Хоць і цяпер я ўсё адно яго чытаю, але нешта ні тое, ні сёе. Паводле назвы газета мусіць асвятляць не толькі літаратуру, але і мастацтва. А чытаючы «ЛіМ», можна падумаць, што тут у нас застой. З нагоды юбілею хацеў бы пажадаць, каб «ЛіМ» пачаў адраджацца.

Мар'ян КАРЫМОНТ

Духоўны скарб ксяндза Чарняўскага

Вечарам 23 лютага ў сталічным касцёле Святых Сымона і Алены (Чырвоным касцёле) адбылася цырымонія асвячэння бібліятэкі імя Адама Міцкевіча з нагоды перадачы туды кніг вядомага ксяндза Уладзіслава Чарняўскага, які нядаўна памёр на 86-м годзе жыцця. 42 гады Чарняўскі быў пробашчам (настаяцелем) касцёлу ў вёсцы Вішнева Валожынскага раёну Мінскай вобласці.

Выступаючы на цырымоніі, пробашч Чырвонага касцёлу, ксёндз-магістр Уладзіслаў Завальнюк адзначыў: «Яшчэ пры жыцці Уладзіслаў Чарняўскі завяшчаў свае кнігі бібліятэцы імя Адама Міцкевіча, каб з дапамогай гэтай калекцыі з 700 тамоў, якая складае часціну духоўнай спадчыны святара, састацца сярод прыхаджан». Завальнюк нагадаў, што Чарняўскі пераклаў на беларускую мову Новы Запавет (пераклад убачыў свет у 1999 годзе), а таксама Стары Запавет (яго тэкст зараз знаходзіцца на верыфікацыі ў Ватыкане). «Гэтыя працы Уладзіслава Чарняўскага з'яўляюцца важным укладам у духоўнае адраджэнне беларускага народу», – падкрэсліў Завальнюк.

Пробашч расказаў пра гісторыю ўзнікнення бібліятэкі імя Міцкевіча, якая адкрылася ў 1998 годзе. Шмат гадоў вернікі сваімі сіламі капалі зямлю, каб пабудаваць пад касцёлам падземны горад. Сёння ў бібліятэцы налічваецца 13 тысяч тамоў, якімі карыстаюцца 1 600 чытачоў. Супрацоўнікі бібліятэкі праводзяць экскурсіі з наведваннем вядомых помнікаў матэрыяльнай і духоўнай культуры Беларусі, Літвы, Польшчы і іншых краін. Пры бібліятэцы працуе духоўны тэатр «Анёл», школа балцкаў, а па выхадных днях тут можна атрымаць кансультацыі медыкаў, псіхолагаў і юрыстаў. У памяшканні бібліятэкі праходзяць розныя канферэнцыі, «круглыя сталы» і пасяджэнні сіноду рымска-каталіцкай царквы.

Уладзіслаў Завальнюк заклікаў дабрачынцаў папаўняць фонды бібліятэкі літаратурай і паведаміў, што ў гонар мецэнатаў правіцца імша, а ўсе іх імёны заносяцца ў кнігу падзякаў.

Пробашч касцёлу падарыў удзельнікам цырымоніі сваю новую кнігу «Дарога да храму», у якой ідзе гаворка пра функцыі храмавых рэчаў і правілы паводзін у касцёле падчас службы.

Прыхаджанка Чырвонага касцёлу Рамуальда Скляповіч, якая апошнія паўтара года была побач з Уладзіславам Чарняўскім, адзначыла, што «гэта быў сапраўдны святар, настаўнік і духоўны айцец людзей». « Гэты адкрыты, шчыры, справядлівы чалавек вельмі любіў сваё Вішнева. Апошнім часам ксёндз знаходзіўся ў Мінску, але заўсёды цікавіўся вясковымі навінамі. Прыхаджане таксама яго не забывалі – наведвалі Чарняўскага ў сталіцы. Нават прыязджалі ў Мінск, каб менавіта ксёндз Уладзіслаў пашлюбаваў іх дзяцей», – паведаміла Скляповіч.

Марат ГАРАВЫ

Замест слуцкіх паясоў – коўдры

Слуцкая фабрыка, якую Радзівілы заснавалі каля 300 гадоў таму, каб ткаць легендарныя слуцкія паясы для шляхты і рыцарства, цяпер вырабляе замест паясоў коўдры.

Як распавёў дырэктар фабрыкі Мікалай Фрузораў, іх вытворчасць арганізавана на базе прадзільнага цэху. За савецкім часам ён спецыялізаваўся выключна на буйной пражы, бо на яе тады быў вялікі попыт і яна шпарка разыходзілася па ўсім Саюзе. Зараз тая пража ўжо нікому не патрэбная, і цэх давялося рэканструяваць пад выпуск ваціну. На рынку большы попыт на ўцяпляльнікі, да таго ж на фабрыцы якраз наўмелілся вырабляць спецвопратку і коўдры на ваціне. Другі цэх фабрыкі – ткацкі – таксама прыстасаваўся да рынкавых законаў і досыць удала працуе на замовы з Галандыі, Германіі і ЗША, шые для іх курткі і паліто. Набылі нядаўна новы ткацкі станок і шыюць для Міністэрства па надзвычайных сітуацыях і Міністэрства абароны.

Гэта, так бы мовіць, дадатковы заробак, бо з адных ручнікоў, хустак з нацыянальным аздабленнем ці лялек у беларускай вопратцы не забагацееш.

Прыкладна такую ж сітуацыю можна назіраць і ўва ўсёй галіне мастацкіх промыслаў. У параўнанні з лепшымі гадамі для галіны цяпер яе магутнасці загружаныя на 60%, і толькі палова з іх занятая ў вытворчасці мастацкіх вырабаў.

Гэта не танны шырспажыў, што вырабляецца на канвееры, таму і цэны тут немалыя. Напрыклад, камплект расшытай пасцельнай бялізны цягне пад 100 тысяч рублёў. У мастакоў на гэта іншы погляд. Многія такія рэчы яны вырабляюць уручную і ў адзінкавых экземплярах, таму і лічаць, што такая праца павінна аплачвацца адпаведна. Яны рады былі б яшчэ падвысіць цэны, але тады страцяць апошняга пакупніка. Самі мастакі зарабляюць мала, сярэдні заробак – 85 тысяч рублёў.

Беларусы праз нізкую пакупніцкую здольнасць вялікага попыту на ўласныя нацыянальныя сувеніры не выказваюць, а замежнікі да нас завітваюць нячаста. Да таго ж кожная краіна сама багатая на ўласны нацыянальны мастацка-дэкаратыўны промысел, таму экспарт у замежжа ў гэтай галіне невялікі.

Паводле словаў прэзідэнта канцэрну «Беларускія мастацкія промыслы» Галіны Дзёмінай, збольшага экспарт ідзе на Расію, напрыклад, у Ханты-Мансійскую аўтаномную акругу. Гэта нафтавы расійскі раён, ён толькі пачынае развівацца і паступова забудоўваецца. Нашыя мастакі там афармляюць інтэр'еры новых школаў і медычных установаў. Каб зацікавіць ханты-мансійцаў, яны пачалі асвойваць іхнія нацыянальныя ўзоры і арнаменты.

Мінулым годам беларускія мастачкія вырабы ўпершыню патрапілі ў Бразілію на знакаміты тамтэйшы карнавал. Па словах Галіны Дзёмінай, запыт аб беларускіх народных вырабах для іхняга карнавалу быў поўнай нечаканасцю.

Сярод беларускіх спажыўцоў найбольш удала разыходзяцца дробныя вырабы, кошыкі і шкатулкі. Пры продажы сваіх тавараў у Беларусі вытворцы канцэрну вызваляюцца ад падатку на дабаўленую вартасць. Яны маюць свае гандлёвыя кропкі па ўсёй сталіцы і краму ў зоне бяспошліннага гандлю ў Нацыянальным аэрапорце «Мінск». Здавалася б, вельмі лагічнай была б прысутнасць беларускіх сувеніраў для ад'язджаючых і на чыгуначным вакзале. Аднак Мінгарвыканкам на гэта сваёй згоды не даў.

Алена ЛАБАНАВА

Два ліха не спяць ціха

Вельмі слушным атрымаўся ўкраінскі нумар часопісу «ARCHE», які пабачыў свет напрыканцы мінулага году.

Як адзначаецца ў рэдакцыйнай прадмове да нумару, ён паўстаў перш за ўсё з практычнай патрэбы: даць беларусам прыклады таго, як можна пісаць, даследаваць, аналізаваць, мысліць у сітуацыі, набліжанай да беларускай. Па-другое, з жадання адкрыць для нашых людзей кірунак найноўшага ўкраінскага мыслення, самабытнасць украінскае літаратуры апошніх гадоў. Па-трэцяе, з ахвоты змяніць вобраз Украіны ў вачах беларускага чытача.

Можна сказаць, што мэты гэтыя ў асноўным дасягнуты. Бо, па-першае, нумар атрымаўся тоўсты, аж на пяць з паловай соцень старонак; па-другое, ён вельмі шматпланавы; па-трэцяе, адчуваецца, што ягоныя аўтары ўмеюць і любяць думаць і пісаць. Таму шмат з таго, што тычыцца ідэяў, палітычнай думкі, тэорыі нацыяналізму, будзе прыемным адкрыццём для беларускага чытача, падарункам для інтэлектуальнага гурмана. Ёсць і таленавітыя, высокамастацкія ўзоры прозы і паэзіі, што без перабольшання можна назваць духоўным адрывам ад правінцыйнасці, савецкасці і азіятчыны. Гэта відавочна пры параўнанні з тым, што за апошнія 10 гадоў зроблена ў Беларусі, дзе нават у пісьменніцкіх, увогуле ў інтэлектуальных асяродках да гэтай пары ўздыхаюць па савецкасці ды перапяваюць ленінізм-сталінізм у грамадазнаўстве. Дзе міністр адукацыі лічыць, што 3/4 падручнікаў па гуманітарных дысцыплінах (а па гісторыі Беларусі нават усе), напісаныя ў постсавецкі перыяд, патрабуюць поўнай перапрацоўкі. Дзе ўвогуле дыскутуецца тэма: ці мае Беларусь уласную гісторыю.

У масавай свядомасці беларусаў дзякуючы СМІ Украіна апошняга дзесяцігоддзя адбілася як краіна з цалкам разбуранай эканомікай. А ўкраінцы ацэньваюць Беларусь як краіну, у якой захаваліся сацыялістычныя стасункі ў эканоміцы, але затое працэс нацыянальна-культурнага вызвалення спыніўся на самым пачатку. У гэтым нешта ёсць ад праўды, але не ўся праўда. Бо сапраўды, як заўважае ў артыкуле «Параўнальныя асаблівасці ўкраінскага і беларускага аўтарытарызму, альбо Яшчэ раз пра славянскую традыцыю выбіраць з двух ліхаў меншае» Максім Стрыха, па паказчыках ВУП на душу насельніцтва Беларусь удвая апярэджвае Украіну. Сапраўды, Украіна мела ў 1991 годзе бліскучыя шанцы зрабіцца развітой і дэмакратычнай еўрапейскай краінай, але не скарыстала іх, ператварыўшыся «ў хранічна хворую краіну кантыненту, якую не вагаюцца паказаць у якасці пудзіла падчас узорна паказальных экзекуцыяў супраць тых, хто не прытрымліваецца еўрапейскіх стандартаў дэмакратыі і правоў чалавека».

Але ж не толькі эканомікай жывуць дзяржава і грамадства. Што да гэтага апошняга, як заўважае М.Стрых, 10 гадоў таму Украіна мела імунітэт супраць нацыянальнага самаедства. Бо ўзровень нацыянальнай свядомасці ніжэйшы, чым у краінах Балтыі, быў усё-ткі дастатковы, каб цалкам выключыць магчымасць інтэграцыйнага праекту накшталт маскоўска-мінскага.

А больш істотна тое, што Кіеў, найбольш уплывовы цэнтр, хоць і быў першы сярод роўных, але зусім не адзіны. Былі ж яшчэ Харкаў, Данецк, Днепрапятроўск, Адэса ды Львоў. Ужо адно гэта рабіла немагчымым усталяванне дыктатуры адной асобы, а змена фігураў ва ўладзе залежыць у многім менавіта ад кампрамісу паміж Кіевам і найбуйнейшымі ўплывовымі кланамі. Зразумела, што кампраміс дасягаецца не матывамі далейшага развіцця дзяржавы (бо курсу на незалежнасць ніхто не аспрэчвае), не коштам ідэалагічных спекуляцый на мове ды дзяржсімволіцы, а зусім канкрэтнымі камерцыйнымі інтарэсамі.

Сказаць, што сёння Украіна змагла адказаць на гэтыя патрабаванні, нельга. Але, як адзначае Стрых, украінскае грамадства, мусіць, ужо стала менш патэрналісцкім, чым беларускае. Людзі ўсё больш разлічваюць на ўласныя сілы. Гэта і ёсць тое, на жаль, адзінае, дасягненне ўкраінцаў у параўнанні з беларусамі. Але ўкраінец ужо прайшоў шляхам «шоку без тэрапіі», а ў беларуса ён наперадзе.

Зразумела, украінцы могуць суцяшацца тым, што беларусы жывуць значна горш. Але яны могуць суцешыцца і тым, што валодаюць амаль поўнай свабодай «у параўнанні з падданымі якога-небудзь Сапармурада Туркменбашы». Але ўсяму вольнаму свету ўласціва думка, што з двух ліхаў не трэба выбіраць ніводнага.

Канстанцін СКУРАТОВІЧ

Бурныя стасункі Ван Гога з Гагенам – у Амстэрдаме

Галандскі мастак Вінсент Ван Гог і французскі Поль Гаген перажылі ў канцы 1888 году ў Арлі на поўдні Францыі самыя бурныя стасункі за ўсю гісторыю мастацтва. Усяго дзевяць тыдняў яны абменьваліся палотнамі і ідэямі, працавалі без пярэдыху. Іх сувязь была такая інтэнсіўная, што Ван Гог, прадчуваючы расстанне, адрэзаў сабе вуха. Выстава «Ван Гог і Гаген, Майстэрня на Поўдні, 122 палотны», якая адкрылася ў Амстэрдаме, – спроба паказаць гэты шал праз творы мастацтва. У Чыкага, у Art Institute, дзе яна праходзіла дагэтуль, экспазіцыю наведалі каля 700 тысяч чалавек.

Абодвум мастакам, каб пакінуць глыбокі след у творчасці адзін аднога, хапіла двух месяцаў напружанага і перарванага сужыцця. Усё пачыналася як найлепш, з узаемнага падарунку – двух аўтапартрэтаў, дзе абодва акрэслілі становішча, якое гатовы былі заняць у створаным імі таварыстве абнаўляльнікаў мастацтва. Ван Гог выявіў сябе будыйскім манахам, гатовым аддацца творчасці ў сваім маленькім арльскім раі. Галандзец быў памагатым пастара-метадыста і ставіўся да мастацтва з праўдзівай рэлігійнай адданасцю. У яго не было жадання ідэалізаваць рэчаіснасць, ён толькі спрабаваў паказаць яе разняволенаю. Яго першая амбітная праца, «Людзі, што ядуць бульбу», ужо ў 1885 годзе спалучала рэалізм з містыцызмам.

Партрэт Поля Гагена, напісаны Ван Гогам

Гаген такім не быў. Ён хацеў правесці нейкі час на поўдні Францыі з сваім адданым сябрам-мастаком, але ўсцяж шукаў свае месца пад сонцам. Арль, правінцыйнае мястэчка, быў толькі прыпынкам у пошуку адзіна прыгожага раю, які гэты чалавек знайшоў урэшце на краі свету – на Таіці. У сваім аўтапартрэце ён намаляваў сябе ў вобразе Жана Вальжана, персанажа Віктора Гюго. Ван Гог непрыемна здзівіўся, што яго кумір ператварыўся ў нейкае падабенства нявіннага дзікуна, без найменшай прыкметы аддачы іх супольнай мэце, але ягоны запал не прайшоў.

Карціна Ван Гога «Жонка караля»

Толькі з'явіўшыся ў Арлі ў лютым 1888 году, ён пачаў абменьвацца з Гагенам лістамі. Выдатны аўтар эпісталярнага жанру (як відаць на прыкладзе ягонага ліставання з братам Тэа), брабанцкі мастак расказаў сябру, што знайшоў выдатнае месца. Гаворка ішла пра «Жоўты дом»: дзве спальні, майстэрня і кухенька, што здавалася ў наём у будынку на плошчы Ламарціна. Надзея дала яму новыя сілы; у знак прыязні Ван Гог пісаў без упынку, аздабляючы сцэны. Невядома, ці ацаніў Гаген спробу дагадзіць яму, але кветкамі, што ўпрыгожылі пакоі, былі зіхоткія сланечнікі.

Выстава ў Амстэрдаме, як і ранейшая ў Чыкага, упершыню сабрала разам тры версіі гэтага нацюрморту. Адну з іх купіла ў 1987 годзе за 44,5 млн. еўра японская страхавая кампанія «Ясуда» (*Yasuda Fire and Marine Insurance Company*).

Наведанне амстэрдамскай экспазіцыі адразу пераконвае, што сустрэча двух мастакоў магла скончыцца толькі бітвай тытанаў. Ван Гог пісаў нязмушана, з такой энергіяй, якая ўрэшце раніла Гагена: яму патрабаваўся час для таго, каб прымусіць працаваць сваю фантазію, і ён не адчуваў патрэбы кожным мазком заглыбляцца ў сутнасць трагедыі чалавека. Захапленне, якое адчуваў да яго Ван Гог, нярэдка прымушала яго пераглядаць сваю тэхніку пісьма, шукаючы памылак. Не кажучы ўжо аб прадметах, якія рабіліся тэмамі карцін іх абодвух. «Начная кавярня» Ван Гога напісана інтэнсіўным чырвоным, падлога жаўтаватая, але нават так яна перадае тое дзіўнае адчуванне пусткі, якое было ў станцыйных кавярнях. Гаген таксама напісаў гэтую кавярню, і ягоны лёгкі пэндзаль ператварыў бясцелыя цені, якімі выглядаюць наведнікі на палатне ягонага сябра, у зямных персанажаў.

Нягледзячы на супольную працу і падагрэтыя абсентам спрэчкі пра карысць мастацтва, разнагалоссі паміж мастакамі зрабілі супольнае жыццё невыносным. Заканчэнне прыгожай ідыліі, поўнай напачатку надзеяў і творчых узлётаў, было афарбавана ў цёмныя, нават крывавыя тоны. У ноч, калі Ван Гог адрэзаў сабе вуха, стала зразумела, што Гаген больш не ўстане выносіць пакланенне гэтага летуценніка. Ён хацеў ісці сваёй дарогай, а напружаны маральны і мастацкі саюз з галандцам быў для яго занадта цяжкою ношай.

El País, Іспанія

У Кітаі імкліва апустыньваюцца землі

Кітайскія эколагі паднялі трывогу: у краіне даволі хуткімі тэмпамі працягваецца апустыньванне, нягледзячы на масавыя мерапрыемствы па ахове навакольнага асяроддзя. Па падліках спецыялістаў, апошнімі гадамі гэтае бедства, выкліканае галоўным чынам кліматычнымі зменамі і чалавечай дзейнасцю, закранула агулам каля 2,7 млн. кв. км зямельных плошчаў, або 27,9% усёй тэрыторыі краіны.

Згодна з праведзеным нядаўна абследаваннем, гэтыя лічбы значна перавышаюць звесткі, сабраныя яшчэ ў 1994 годзе. Плошча земляў, што сталі бясплоднымі, з 1995 па 1999 год павялічылася на 52 тыс. кв. км.

У асноўным гэтае бедства назіраецца ў паўночных і заходніх раёнах краіны – у аўтаномных раёнах Унутраная Манголія і Нінся-Хуэйскім, у Тыбеце і Сіньцзяне. Не запабеглі гэтай навалы і правінцыі Ганьсу, Цінхай, Шэньсі і Хэбэй.

Пясчаныя барханы падбіраюцца ўжо і да Пекіну. Пакуль яны спыніліся за дзвесце кіламетраў ад сталіцы, пагражаючы размешчанаму непадалёк вялікаму вадасховішчу, якое забяспечвае Пекін вадою. Паводле апошніх дадзеных, пясок ужо пакрывае больш за 1,7 млн. кв. км зямлі – 18,2% усёй тэрыторыі КНР.

Кітай вядзе папраўдзе гераічнае змаганне з гэтым няшчасцем. Перш за ўсё ў краіне ідзе масавая кампанія пасадкі ахоўных лясоў у найбольш пацярпелых ад апустыньвання раёнах, а таксама ўзводзяцца сучасныя ірыгацыйныя збудаванні. Аднак, мяркуючы па ўсім, гэтага можа быць недастаткова. Пясчаныя выдмы і ўраганы працягваюць пагражаць дабрабыту краіны.

Уладзімір ФЕДАРУК

Астралагічны прагноз

ад Веранікі Кудраўцавай на 25 лютага – 3 сакавіка

Астрапрагноз адлюстроўвае агульны прыродны сацыяльна-псіхалагічны фон накшталт прагнозу надвор'я. Індывідуальнае прагназаванне грунтуецца на дакладных звестках: улічваецца дзень, месяц, год, месца і час нараджэння чалавека.

АВЕН. Нехта гатовы выказаць сапраўдную цікавасць да пытання выплаты вамі падаткаў ці вашых таемных крыніцаў даходу. Не выключана цьмяная гісторыя з органамі следства. Вам трэба дэталёва прадумаць лінію абароны. У нядзелю – прадукцыйная далёкая вандроўка. Увесь тыдзень ужывайце медыцынскія прэпараты, што падвышаюць імунітэт.

ЦЯЛЕЦ. Ідзе барацьба за вашых сяброў, аднадумцаў, адвакатаў са спробай знайсці «слабое звяно». Чалавечы фактар адыгрывае вырашальную ролю. У чацвер удаецца выпрацаваць акрэсленую лінію паводзінаў з сужэнцам ці партнёрам. У сераду не дазваляйце сабе грашовых выдаткаў і прэтэнзій, зрабіце дзень здароўя, паслабіўшы нагрузку. Фінансавая база вельмі няўстойлівая.

БЛІЗНЯТЫ. Вы будзеце вымушаныя канчаткова вызначыцца з прафесійнай арыентацыяй, з выбарам метадаў у патаемных інтрыгах, хаця ўпэўненасць у сабе досыць нізкая і шансы 50/50. Жанчына, дзіцё ці грошы адыграюць фатальную ролю, асабліва ў пятніцу і суботу. У чацвер ёсць шанец разважліва і з разумным разлікам падысці да вырашэння гэтых пытанняў.

РАК. Закручваецца інтрыга з дзяржаўнымі структурамі ці салідным арганізацыямі, у якіх вы можаце мець далёка не апошнюю ролю. Вы рызыкуеце грашыма і рэпутацыяй, але ёсць шанец, што сітуацыя пачнецца за спачын, а скончыцца за здароўе. У выкладчыцкай ці навучальнай дзейнасці нехта можа перабегчы дарогу.

ЛЕЎ. Рабіць буйную стаўку на прызнанне публікай ці атрыманне творчай працы надта рызыкоўна, асабліва ў грашовым плане. Фінансавыя гульні ўвогуле могуць спрацаваць не на вашую карысць. Шчадралюбным асобам трэба будзе зрабіць няпросты выбар між жарсцю і каханнем, між магчымымі народзінамі дзіцяці і свабодай.

ПАННА. Асноўныя перажыванні сканцэнтраваныя на сужэнцу ці на складанай сітуацыі з каханкам. У дзелавых людзей чакаецца суровы выбар паміж дзелавымі партнёрамі і фінансавымі плынямі, калі цана памылкі досыць вялікая. Не выключаецца сапсаванне маёмасці. Нехта пратэстуе зноў-такі з-за матэрыяльнага фактару. Асноўная задача – сфармаваць эканамічны базіс.

ШАЛІ. Здароўе, здароўе і яшчэ раз здароўе. Ніводная праца яго не вартая, тым болей калі прыходзіцца дзейнічаць у экстрэмальных умовах. Пажадана выключыць службовыя паездкі і быць больш асцярожным на дарогах. У чацвер пастарайцеся дамаўляцца пра паслугі з непасрэднымі выканаўцамі, а не з кіраўніцтвам, і тады справа пойдзе.

СКАРПІЁН. Жыццёва важнай праблемай на пачатку тыдня робіцца грашовая. Гэта можа паўплываць і на асабістае жыццё, таму прыйдзецца дзейнічаць так: альбо пан альбо прапаў. Хаця стаўка ў такіх гульнях надта высокая. Бліжэй да выходных з каханым чалавекам робіцца штосьці незразумелае, асабліва калі размова ідзе пра шлюб па каханні. Дзеці адыгрываюць найважнейшую ролю.

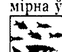
СТРАЛЕЦ. Асноўныя праблемы датычаць блізкіх, родных і маёмасці. Ідзе праверка на вашую чалавечую сутнасць. Не выключана, што трэба будзе пакласці ўсе сілы на клопат пра роднага чалавека. Але затое пад нядзелю зможаце ўздыхнуць з палёгкай. У чацвер не страцьце шансу, каб нехта закінуў за вас слоўца ў прафесійных адносінах.

КАЗЯРОГ. На вас залішне ўплывае рэзананс, і нечыя праблемы могуць стацца вашым лёсам. Нельга недаацэньваць ролі выпадку. На самым пачатку тыдня ў жыцці ўзнікае той, хто гатовы ўнесці бязладдзе, не выключаны скандал. Асцярожней з атачэннем: нават каханне падманлівае, хаця вельмі спакуслівае. Пачакайце з рашэннем да нядзелі.

ВАДАЛІЎ. Вас павінен турбаваць стан законнасці, калі размова вядзецца пра грошы. Вось і займіцеся гэтым, але пастарайцеся не ўблытвацца ў сумнеўныя гісторыі з тайнымі кампенсацыямі чыіхсьці стратаў, абменам валюты. На крайні выпадак, да нядзелі. Нехта з блізкіх можа апынуцца ў непрыгожай сітуацыі, вырашайце, як усё мірна ўладкаваць.

РЫБЫ. Перад вамі – найважнейшая задача, выбар, які можа змяніць вашае жыццё. Часта размова ідзе пра прафесійную запатрабаванасць. Вельмі важна злавіць шанец у нядзелю, таму не спяшайцеся. Камусьці прыйдзецца займацца нечымі фінансавымі пытаннямі, а гэта вельмі далікатная справа.

Галоўны рэдактар **Павел ЖУК**

© НАША СВАБОДА. Спасылка на газету НАША СВАБОДА абавязковая. Рэдакцыя можа не падзяляць меркаванні аўтараў, публікаваць артыкулы дзеля палемікі
Адрас: г.Мінск, вул. Рафіева, д.25, корп.1. Пасведчанне аб рэгістрацыі № 1289. Выдаецца з 25 лютага 2000 г. Заснавальнік Зміцер Жук.
Выдавец – рэдакцыя газеты НАША СВАБОДА. E-mail: NPSvaboda@irex.minsk.by Надрукавана з дыяпазітываў заказчыка на паліграфічным РУП «Чырвоная зорка»
220073, г. Мінск, Першы загарадны завулак, 3. Заказ №1126 Нумар падпісаны ў друк 25/02/2002 (15:00) Наклад – 7.950